Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

1990 йил 13 ноябрь
СЕШАНБА
№ 258 (5.051).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

Нишон районидаги «Нишон» давлат наслчилик заводи ғаллакорлари 1.000 гектар лалми майдонга кузги буғдой экишлари керак. Ҳозир ана шу юмуш уюшқоқлик билан олиб борилаяпти. Ҳар куни 80—100 гектар ерга уруғ қадалмоқда.

СУРАТЛАРДА: 1. Хўжалик директори Мадат Гелдиев ва агроном Панжи Шарипов уруғлик сифатини кўздан кечиришаяпти. 2. Экиш пайти.

П. ЭРГАШЕВ
олган суратлар.

ЕР ҲАЙДАСАНГ, КУЗ ҲАЙДА!

ЎРТА ЧИРЧИҚ

Ленин номли жамоа хўжалиги пахтакорлари жорий йилда 934 гектар майдонда деҳқончилик қилиб, қувончли натижаларга эришдилар. Қабул пунктига 3.100 тоннадан зиёд юқори нав пахта етказиб берилди. Ҳосилдорлик гектар ҳисобига 35 центнерни ташкил этди.

Айни кунларда меҳнат аҳли қўлга киритилган ютуқни янада мустаҳкамлаш, келгуси йил ҳосилига пухта замин яратиш йўлида ғайрат-шижоат кўрсатмоқда. Далаларда 12 та ҳайдов трактори тўла қувват билан ишлаяпти. Уларнинг ёрдамида ҳар куни 80—90 гектар майдон сифатли шудгорланаётир. Бунда айниқса Иброҳим Аширматов, Ғойиббой Имомқулов каби механизаторлар алоҳида ибрат кўрсатишмоқда.

Шу билан биргаликда хўжаликда ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, маҳаллий ўғит жамғариш, ариқ-зовурларни тозалаш ҳам диққат марказида турибди.

У. МУҲАМЕДОВ.

ОХУНБОБОЕВ

«Ўзбекистон» жамоа хўжалиги деҳқонлари бу йил фидокорона меҳнат эвазига 680 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 30 центнердан, жами 2.040 тонна пахта етиштирдилар. Уни тез ва соз йиғиштириб олишда Бахтиёр Ҳусанов, Комилжон Абдуллаев, Тўланбой Турсунов каби механизаторлар, М. Маҳмудова, Қ. Жўраева, Х. Розиқова сингари теримчилар бошқаларга намуна бўлишди.

Шу кеча-кундузда хўжалик далаларида иш ҳар қачонгидан қизғин. Ҳосилдан тозаланган пайкаллар агротехника қоидалари асосида сифатли ҳайдалмоқда. Шудгорлаш олдидан ерга тегишли миқдорда маҳаллий ва минерал ўғит солинаяпти.

— Қишлоқ меҳнаткашларининг моддий манфаатдорлигини ошириш кузги-қишки тадбирларни муваффақиятли бажаришнинг асосий шартларидан ҳисобланади, — дейди илғор бригада бошлиғи М. Жўраев. — Шу жиҳатдан олганда, Ўзбекистон ССЖ Вазирлар Кенгаши механизаторларга ҳайдалган бир гектар ер учун 10 сўмгача, шунча миқдордаги майдоннинг шўрини сифатли ювиш учун эса 8 сўм тўлашни тавсия этганлиги айни муддао бўлди. Бундан руҳланган колхозчиларимиз шудгорлашни жадал олиб бормоқдалар. Ҳар ҳайдов трактори ёрдамида 7—8 гектар майдон қўлдан чиқарилаяпти. Бу юмуш 15 ноябргача ниҳоясига етказилади.

Х. ОРИПОВ.

Ўзбекистон Компартияси устави лойиҳасини муҳокама этамиз

ДАДИЛ ҚАДАМ

Маълумки, КПСС XXVIII съезди иттифоқдош жумҳуриятлар компартияларига мустақиллик мақомини берди. Шу асосда Ўзбекистон Компартияси алоҳида сиёсий ташкилот сифатида ўз дастури ва маром ҳужжатларини ишлаб чиқиш ҳуқуқига эга бўлди. Матбуотда Ўзбекистон Компартияси Устави лойиҳасининг эълон қилиниши дастлабки дадил қадамдир.

Мен ушбу ҳужжатни синчиклаб ўрганиб чиқдим. Шуниси маъқул бўлдики, аввалги Уставдаги қонун-қоидалар маҳаллий шароитга татбиқан ижодий ривожлантирилган, жумҳурият Компартиясининг тўла мустақиллиги аниқ ва лўнда белгилаб қўйилган. Ўйлайманки, буни барча коммунистлар қўллаб-қувватлайдилар.

Ушбу ҳужжатда Қорақалпоғистон мухтор жумҳурияти партия ташкилоти тузилишига ҳам алоҳида аҳамият берилган. Унга ҳам том маънода мустақиллик ҳуқуқи тегади. Аммо Қорақалпоғистон Компартиясининг биринчи котиби Ўзбекистон Компартиясининг ҳамда Марказий Комитет бюросининг аъзоси бўлиши шарт, дейилганига қўшилолмайман. Бу масалага эскича ёндашишдай туюлаяпти. Ахир бу юксак шарафга муяссар бўлиш учун йиллар синовидан ўтиш зарур эмасмикан? Шунингдек III бўлим, 17-моддасидаги: «Фавқулодда ҳолларда, айрим партия ташкилотларидан вакил бўлиши лозимлиги мақсадга мувофиқлигини ҳисобга олиб, уларнинг аъзоларини айни бир вақтда Ўзбекистон Компартиясининг сайлаб қўйиладиган учта органи таркибига сайлаш мумкин», деган фикрига қўшилмайман. Алоҳида раҳбар ходимларга истисно тарзида берилган имконият хунук оқибатларга олиб келгани ҳақида гапириб ўтириш шарт эмас.

Яна бир таклиф: 30 йил партия аъзоси бўлган фаол коммунистга бошланғич ташкилот «КПСС ветерани» унвонини бериши мумкин дейилган. Бу яхши, албатта. Аммо шунча йил партияга хизмат қилган одамга моддий ёрдам ҳақида ҳам озроқ қайғурилса ёмон бўлмасди.

Б. ҚАЛМОНОВА,
Қорақалпоғистон ипакчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси партия ташкилотининг котиби.

ЎЗБЕКИСТОН ШИФОКОРЛАРИНИНГ 1 ҚУРУЛТОЙИ ҚАТНАШЧИЛАРИГА

Инсон саломатлигини ҳимоя этиш борасида жонбозлик билан меҳнат қилаётган жумҳуриятимизнинг барча тиббиёт ходимларини, анжуман делегатлари ва азиз меҳмонларни Ўзбекистон шифокорларининг 1 қурултойи билан самимий табриклайман.

Инсон зоти борки, муқаддас касб эгаси — шифокорга доимо нажот кўзи билан термулади, уни ўзининг ҳамдарди ва ҳамшираси деб билади. Шу маънода, шифокор наинки айрим кишилар, балки буткул жамият саломатлиги учун масъул бўлган касб эгасидир.

Биз учун элимизнинг, халқимизнинг эгнини бут, дастурхонини тўкин ва айниқса, ҳар бир фарзандини соғлом, бардам, бақувват кўришдан ҳам олийроқ ният йўқ.

Биз яхши тушунамизки, бундай олийжаноб мақсадларни ҳал этишда тиббиёт ходимларига моддий-техникавий, ижтимоий ва маиший жиҳатдан катта ёрдам беришимиз лозим, меҳнатингизни муносиб баҳолай олмоғимиз керак.

Бу ишда ўзимизни доимо қарздор ҳисоблаймиз. Шу йўналишларда катта-катта муаммоларни ҳал этишимиз зарур.

Узоқ йиллар кўр-кўрона, итоат билан, мутеларча давом этган қатор «интилиш»ларимиз халқимиз соғлиғига катта зиён етказди, ҳаттоки келажак наслларимиз саломатлигини ҳам хавф остига қўйди. Мана шу мудҳиш хатоларни бартараф этиш, буткул йўналишларга халқ ва ҳар бир кишининг соғлиғи, саломатлиги учун астойдил курашиш барчамизнинг виждоний бурчимиздир. Бу йўналишда изчил сиёсат олиб боришни жумҳурият Президенти сифатида шахсан мен ҳам ўзимнинг бурчим деб биламан.

Афсуски, ҳозирги вақтда тиббий ёрдамнинг савияси хаста дилларнинг эҳтиёжидан анча орқада қолмоқда. Бу — аҳолига тиббий ёрдам кўрсатиш соҳасида кескин ўзгаришларга эришишни тақозо этади.

Биз фақат ўзимизнинггина, замондошнинггина эмас, айни вақтда, келажак наслларнинг саломатлигини ҳам айнан шу кунларда ўйлашимиз зарур. Бунинг учун хотин-қизларимизнинг иш ва турмуш шароитларини яхшилаш, уларга кўрсатилаётган тиббий ёрдам савиясини юксалтиришга алоҳида аҳамият беришимиз керак.

Меҳрга зор қариялар, етим-есирлар, жисман ногирон кишиларнинг бошини силашимиз лозим, токи уларнинг кемтик кўнгилларидаги барча гинаю кудуратлар унут бўлсин, улар ҳам ўзларини ҳамма қатори керакли ва эъзозли одамлар дея ҳис эта олсинлар. Меҳр-шафқат ҳам тиббиётдан кам бўлмаган равишдаги олий муолажадир.

Оролбўйида истиқомат этаётган юз минглаб одамларнинг ночор аҳволи юрагимизда тугун бўлиб турибди — тарих ва келажак уларга зудлик билан ёрдам беришни талаб этмоқда.

Қилинажак ишларимиз жуда кўп ва жуда оғир. Аммо, имоним комилки, жумҳуриятимиз шифокорлари, барча тиббиёт ходимлари, олиму уламолари халқ ишончини оқлаб, буюк алломалар ва устозлар мададига суяниб, уларнинг илғор анъаналарини давом эттириб, зиммаларидаги вазифаларни шараф билан адо этадилар.

Сизларни, сизларнинг тимсолингизда жумҳуриятимизнинг барча шифокорларини яна бир бор самимий қутлайман. Барчангизга омад тилайман. Савобли ишларингизда толе ёр бўлсин, азиз дўстлар.

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти Президенти

И. КАРИМОВ.

САЛОМАТЛИК ПОСБОНЛАРИ АНЖУМАНИ

Ўзбекистон шифокорларининг 12 ноябрь куни Тошкентда ўз ишини бошлаган биринчи съезди соғлиқни сақлаш, бозор иқтисодиёти шароитида иш юритишнинг долзарб муаммоларига, жумҳуриятимизда сиҳат-саломатликни муҳофаза қилиш истиқболларига бағишланган. Анжуманга жумҳуриятимизнинг вилоятлари, шаҳар ва қишлоқларидан 750 нафардан кўпроқ шифокор, мамлакатимизнинг бошқа минтақаларидан кўпгина меҳмонлар келди.

Ўзбекистон ССЖ Президенти, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби И. А. Каримов съезд қатнашчиларига табрикнома йўллади. Табрикномани Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби Ж. Ҳ. Ҳамидов ўқиб эшиттирди.

Ўзбекистон ССЖ соғлиқни сақлаш вазири С. М. Баҳромов «Ўзбекистон ССЖда соғлиқни сақлаш ва уни ривожлантириш йўллари» мавзуида маъруза қилди.

Маърузада ва сўзга чиққан кишиларнинг нутқларида таъкидланганидек, жумҳурият соғлиқни сақлаш соҳасида, айниқса кейинги йилларда ижобий силжишлар бўлганлигини сезмаслик мумкин эмас. Ўзбекистон ССЖ Президентининг фармонлари, жумҳурият ҳукуматининг қарорлари туфайли оналик ва болаликни муҳофаза этиш, уруш ва меҳнат ветеранларига ёрдам кўрсатишни яхшилашга доир аниқ-равшан чора-тадбирлар кўрилди. Тиббий ёрдам кўрсатишни ташкил этишнинг янги шакл ва усулларини жорий этиш, соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш самарадорлигини ошириш юзасидан иш олиб борилмоқда, санитария-гигиена ва юқумли касалликларга қарши тадбирлар амалга оширилмоқда.

Айни вақтда, деб таъкидлашди нотиқлар, тармоқда йиллар давомида тўпланиб қолган кўпгина ўткир муаммолар ҳали бартараф этилганича йўқ. Бу ижтимоий масалаларга ва аввало соғлиқни сақлашга нисбатан қолдиқ принципининг натижасидир. Моддий базанинг қониқарсиз эканлиги, малакали ходимларнинг етишмаслиги, шифокорлар меҳнати яхши рағбатлантирилмаётганлиги шунга олиб келдики, Ўзбекистонда соғлиқни сақлаш даражаси бугунги талабларга жавоб бермайдиган бўлиб қолди. Жумҳуриятда ҳали ҳам болалар ўлими ниҳоятда юқори, юқумли касалликлар кенг тарқалган. Аҳоли соғлиғини муҳофаза этиш ишларига нохуш экология муҳити, айниқса Оролбўйидаги вазият таъсир этмоқда.

Съезднинг уч кунлик дастурига қишлоқда соғлиқни сақлаш борасида етилган муаммолар, жумҳуриятимизда санитария-профилактика хизматининг аҳволи ва уни ривожлантириш истиқболлари, бошқа масалалар ҳам киритилган.

Ўзбекистон шифокорлари биринчи съездининг ишида ССЖИ соғлиқни сақлаш вазири И. Н. Денисов қатнашмоқда.

(ЎзТАГ).

«Қишлоқ ҳақиқати»га обуна қандай бораяпти?

МУШТАРАК МАҚСАД

Халқимиз янги — 1991 йилга катта орзу-умид боғламоқда. Қайта қуришнинг энг долзарб, қарама-қаршиликларга бой яна бир йили ўтиб бораяпти. Мамлакатимиз, жумладан жумҳуриятимиз тарихи саҳифаларидан алоҳида жой олиши шубҳасиз бўлган 1990 йил инъомларидан кўнгил тўлдими? Сирдарё вилоятининг қўриқ Комсомол райони Кенгаши ижроия қўмитасининг раиси Маматқул ИСАЕВ ҳеч бир иккиланмай жорий йил бирмунча муваффақиятли келганлигини таъкидлади.

— Ноҳиямизда 39 мингга яқин киши истиқомат қилади, — деди у биз билан суҳбатда. — Мавжуд хўжаликларнинг аксарияти пахтачиликка ихтисослашган. Давлатга оқ олтин топшириш режасини вилоятда илғорлар қаторида бажардик. Юзимиз ёруғ бўлди. Тўғри, октябрь ойининг сўнгги кунларидаги ёғингарчилик пахтакорларимиз шаштини бироз қайтарди. Лекин умидсизликка тушмадик. Одамлар моддий манфаатдорлигини оширишга қаратилган тадбирлар қўл келди. Районимиз меҳнаткашлари пахтанинг харид нархи оширилганидан миннатдор бўлдилар ва бу охирги натижани белгиловчи асосий омилга айланди. Илғорлар сафида борган «Коммунизм», «Ленинград», «Советобод» сингари хўжаликлар фаолияти таҳсинга лойиқ. Улар пахта етиштиришдагина эмас, балки бошқа турдаги қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлашда ҳам илғорликни қўлдан бермадилар. Гарчи мавсум якунланиб, кузги ишлар авж олдирилаётган бўлса-да, пахтакорларимиз меҳнатига кўпроқ тўхталгинг келади. Районда бу йил 14.625 гектар ерга чигит экилган бўлса, ўртача ҳосилдорлик 20 центнерни ташкил этди. Йил бошида 28.580 тонна пахта йиғиб-териб олишни мўлжаллагандик. Уюлган хирмон кутилганидан зиёд бўлди.

Мўл ҳосил етиштиришда 32—33 центнердан қимматбаҳо хом ашё териб олган «Москва» давлат хўжалигининг Абдуқодир Ҳайдарқулов, «Коммунизм» жамоа хўжалигининг Хидир Бойматов етакчилик қилган бригадалари ўрнак кўрсатдилар.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш режаси муваффақиятли уддаланганининг яна бир омили хўжаликнинг тўла ижара усулига ўтганидадир. Ниҳоят ер ўз эгасини топди. Бир неча йил мобайнида биз «умумийлик» таомилига амал қилдик. Хўжасизлик, бефарқлик иллатлари илдиз отди. Ерга ҳар ким ўз билганича муносабатда бўлди. Бугун оилавий эвенолар, фермерлар ташаббусига кенг йўл очилдики, бу юқори ҳосилдорлик билан бирга меҳнаткашларимиз турмуш тарзининг яхшиланишига имконият яратди. Ҳозир давлатга 73 та фермер хўжалигининг кучи билан 140 тоннага яқин серқаймоқ сут сотилди. Бу кўрсаткич ўтган йилга нисбатан 2,5 баравар ортиқдир. «Мирзачўл», «Советобод» совхозларида хайрли ҳаракатнинг кенг қулоч ёйганлиги янги-янги ташаббусларнинг юзага келишига йўл очмоқда.

Хулоса қилиб айтганда, эркинлик, деҳқонга эгалик ҳуқуқининг берилиши ютуқларимиз самарасини таъминлаётир. Мазкур ҳаракатда ҳам Советларнинг роли сезиларли ортди. Мавжуд еттита қишлоқ Совети ижрокомлари, депутатларимиз олий анжуманлар қабул қилаётган қарорлар ижобати учун жонбозлик кўрсатмоқдалар.

Ўрни келганда ўз рўзномамиз ҳақида баъзи мулоҳазаларимни билдириб ўтмоқчиман. «Қишлоқ ҳақиқати» саҳифаларида турли мавзуларнинг кенг ёритилгани айни муддао. Аммо, менимча, у замонамиздан бироз оқсаётгандай туюлаяпти. Маълумки, бозор иқтисодиётига ўтиш бугунги кунда барчани бирдай ташвишга солаяпти. Истардикки, рўзномамиз янгича сиёсатни қишлоқ аҳлига кенг тушунтириб борса.

Шахсан мен шундай таклиф билдирмоқчийдим: бозор иқтисодиётига ўтилгач, жумҳуриятимиздаги барча хўжаликлар бир-бирлари билан ҳар томонлама «олди-сотди» алоқаларини йўлга қўя бошлайдилар. Муҳим ишда газета уларга яқиндан ёрдам бериши мумкин. Бунинг учун ахборот-тижорат бўлимини ташкил этиш зарур, деб ҳисоблайман. Ушбу бўлим жумҳуриятимиз хўжаликлари қандай маҳсулот сотмоқчилиги ёки сотиб олмоқчи эканлиги ҳақидаги эълонларни мунтазам бериб борса. Шундай қилинса, хўжаликлар мушкули осонлашар, газета ҳам хизматига яраша моддий манфаатдор бўларди.

Албатта, бу менинг шахсий фикрим. Таҳририят маъқул кўрса, савоб ишга қўл урган бўларди. Бошқа яна қатор таклиф ва мулоҳазаларни ҳам ўйлаб юрибман. Ўйлайманки, янги йилда севимли рўзномамизда ижодий мулоқотларга кенг ўрин берилади.

Умуман олганда бу йил «Қишлоқ ҳақиқати»га обуна тўплаш яхши кетаяпти. Ўтган йилга нисбатан икки баробар, яъни 800 га яқин дала меҳнаткаши ўз севимли газетасига ёзилди. «Мирзачўл», «Советобод», «Москва» давлат хўжаликларининг маъмуриятлари ҳамда партия ташкилотлари ташаббускорлик кўрсатдилар. Улар партия, уруш ва меҳнат фахрийлари, кам таъминланган оилаларга ёрдам тариқасида 300 та обунага пул ажратдилар.

Т. АБДУРАҲМОНОВ.

ЯНГИЛАНГАН ИТТИФОҚИМИЗНИНГ ЯХЛИТЛИГИ УЧУН

КПСС МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ КОТИБИЯТИНИНГ МАЖЛИСИДАН

КПСС Марказий Қўмитаси котибиятининг КПСС Марказий Қўмитаси бош котибининг ўринбосари В. А. Ивашко раислигида бўлган навбатдаги мажлисида янгиланган иттифоқимизнинг яхлитлигини сақлаб қолиш, фуқаролар жамиятини тузиш, ҳуқуқий давлатни мустаҳкамлаш ишида партиянинг йўлига тааллуқли бир қанча масалалар кўриб чиқилди

Бугунги кунда бўлажак иттифоқ муаммосидан кўра ўткирроқ ва долзарброқ мавзу бўлмаса керак. Янги иттифоқ шартномаси теварагида жамоатчиликнинг эҳтирослари авжига чиқмоқда. Уни тезроқ тузишни бир қанча иттифоқдош жумҳуриятлар ва миллий-ҳудудий тузилмаларнинг олий ҳокимият идоралари ёқлаб чиқди. Нуқтаи назарлар ниҳоятда хилма-хил бўлишига қарамай, кўпчилик одамлар иттифоқ шартномасида миллатлараро муносабатлардаги кескинлик янада кучайиб кетишининг олдини олишни, демократик ўзгартишларни чуқурлаштириш учун зарур шарт-шароит яратишни имкони бўлган бирдан-бир йўл деб билмоқдалар.

Бу ишда КПСС жуда фаол қатнашмоқда. Партия XXVIII съездининг «Инсонпарвар, демократик социализм сари» дастурий баёнотида қатъиян ихтиёрийлик, ўзаро фойда, ўз миллий тақдирини эркин белгилашга асосланган мустақил давлатлар сифатида жумҳуриятлар иттифоқи тўғрисидаги янги шартномани ишлаб чиқиш вазифаси биринчи галдаги вазифалар қаторига қўйилган.

Бу ўринда сусткашлик қилиш ниҳоятда жиддий оқибатларга: марказдан қочма тамойилларнинг кучайишига, миллатлараро можароларнинг авж олишига, иқтисодиётнинг, ижтимоий турмушнинг таркибий қисмларга ажралиб кетишига олиб келиши мумкин. КПСС Марказий Қўмитасининг 1990 йил октябрь пленумида воқеаларнинг бундай ривожи аниқ-равшан хавф туғдириши, сифат жиҳатидан янгиланган иттифоқнинг иқтисодий асоси сифатида умумиттифоқ бозорини шакллантиришнинг ҳаётий муҳим зарурати мутлақо очиқ-ойдин айтилган эди.

Фавқулодда мураккаб ва масъулиятли бу дамларда мамлакатимизнинг барча фуқаролари иттифоқни янгиланган шартнома асосида қайта қуриш энг муҳим ҳаётий масала эканлигини тушунишлари зарур.

Мажлисда сўзга чиққан КПСС Марказий Қўмитасининг котиблари О. Д. Бакланов, А. Н. Гиренко, Б. В. Гидаспов, А. С. Дзасохов, В. А. Купцов, В. М. Фалин, О. С. Шенин, Г. И. Янаев, КПСС Марказий Қўмитаси котибиятининг аъзолари В. А. Гайворонский, И. И. Мельников, Москва шаҳар партия қўмитасининг биринчи котиби Ю. А. Прокофьев, КПСС Марказий Қўмитаси миллий сиёсат бўлимининг мудири В. А. Михайлов кўп миллатли Совет

(Давоми 2-бетда).

АМЕРИКАЛИК ИҚТИСОДЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ

Америкалик таниқли иқтисодчилар — АҚШ сенати бюджет комитети аппаратининг директори Д. Хилли ва шу комитет аппарати директорининг ўринбосари Д. Олин Ўзбекистонда меҳмон бўлиб турибдилар. Уларнинг ташрифидан мақсад иқтисодий алоқалар ўрнатиш имкониятларини аниқлашдир.

11 ноябрь куни Д. Хилли ва Д. Олинни Ўзбекистон ССЖ Президенти И. А. Каримов қабул қилди.

Меҳмонлар жумҳуриятда қайта қуришнинг бориши, бозор муносабатларига ўтиш шароитидаги ҳозирги босқичда иқтисодиётнинг ривожланиши билан таништирилди.

Ҳар икки томон турли соҳаларда ўзаро фойдали ҳамкорлик қилиш масалаларини чуқурроқ ўрганиш истагини билдирди.

Суҳбатда Ўзбекистон ССЖ давлат режа комитети раисининг ўринбосари П. Х. Носиров иштирок этди.

(ЎзТАГ).

ЯНГИЛАНГАН ИТТИФОҚИМИЗНИНГ ЯХЛИТЛИГИ УЧУН

(Боши биринчи бетда).

ташкил этадиган қоидалар тўғрисида, жумҳуриятларга тўлиқ мустақиллик бериш ва иттифоқ ҳамда жумҳурият идоралари вазифаларини аниқ белгилаб қўйиш тўғрисида, барча халқлар ўз тақдирини ўзи белгилаш ва ўзини ўзи бошқариш ҳуқуқларини рўёбга чиқаришлари учун янги ҳужжатга киритилган зарур сиёсий ва ҳуқуқий омиллар тўғрисидаги ҳақиқатни одамларга тўла, бузмасдан етказиш зарурлиги хусусида гапирдилар.

Партия қўмиталари, бошланғич партия ташкилотлари ўзларининг ушбу йўналишдаги ишларини жадаллаштиришлари керак. Миллатчилик руҳидаги шиорлар, ажралиб чиқишга даъватлар нималарга олиб келишини ишончли тарзда ва далиллар билан кўрсатиш лозим. Маҳдудлик, фақат ўз кучигагина умид қилиш ягона халқ хўжалиги мажмуини сўзсиз вайрон этади, иқтисодиётни издан чиқаради, умумиттифоқ бозори асосларига путур етказади, иқтисодий тартибсизликни кучайтиради, аҳолининг турмуш даражасини пасайтиради. Одамлар жаҳон ҳамжамиятида иттифоқимиз мавқеининг пасайиши, унинг бир неча давлатга бўлиниши халқаро муносабатлар барқарорлигига путур етказишини, янги сиёсий тафаккур туфайли жаҳонда бошланган ижобий ўзгаришларни хавф остида қолдиришини аниқ тасаввур этишлари керак.

Партия қўмиталарига КПСС XXVIII съезди делегатларини, барча даражадаги коммунист-депутатларни, маданият арбоблари ва олимларни, партия фаолларини янги иттифоқ шартномаси сўзсиз тузилишини қўллаб-қувватлаш борасидаги тушунтириш ишларига кенг жалб этиш тавсия қилинди. Янги иттифоқ шартномаси тузилиши фойдасига жамоатчилик фикрини шакллантириш ишида оммавий ахборот воситалари ва энг аввало партия матбуотининг имкониятларидан янада кенгроқ фойдаланиш зарурлиги таъкидланди. Шу мақсадда рўзномаларнинг саҳифаларида, телевидение ва радио орқали чиқиш учун обрўли арбобларни жалб этиш тавсия қилинган эди. Бундай арбобларнинг тутган амалий йўли одамларни кўп миллатли давлатимизни сақлаб қолиш ҳаётий зарурлигига ишонтирган, унинг мустақил давлатлар иттифоқи сифатидаги келажаги учун фаол курашга ундаган бўлур эди.

Мамлакат мустақиллиги ва ҳудудий яхлитлигини ҳимоя қилиш, унинг давлат хавфсизлигини таъминлаш, шунингдек мудофаа ишларини ҳамда ССЖИ Қуролли Кучларига раҳбарлик қилишни ташкил этиш жумҳуриятлар иттифоқининг энг муҳим вазифалари қаторига киради. Қуролли можаролар хавфи ҳозирча мавжуд экан, мамлакатимизни пишиқ-пухта мудофаа қилиш керак бўлади. КПСС XXVIII съезди ҳарбий-сиёсий вазиятнинг ҳозирги аҳволига ҳамда унинг ривожланиш истиқболларига атрофлича баҳо берар экан, ижобий ўзгаришлар муқаррарлигига ҳозирча кафолат яратилмаган экан, ССЖИ учун уруш хавфи сақланиб қолади, деб уқтирди. Бундай шароитда социалистик Ватанни ҳимоя қилиш, мамлакатнинг мудофаа қобилиятини ва хавфсизлигини пишиқ-пухта, оқилона даражада мустаҳкамлаш ҳамда сақлаш бутун халқнинг, партия ва давлатнинг энг муҳим вазифаларидан бири бўлган ва ҳозир ҳам шундай бўлиб қолмоқда.

Съезд партия ташкилотлари, барча коммунистлар зиммасига Совет Қуролли Кучлари обрўсини мустаҳкамлашга, ҳарбий хизмат нуфузини оширишга, ҳарбий хизматчиларнинг шаъни, қадр-қимматини, ҳаёти ва соғлиғини ҳимоя қилишга ҳар томонлама кўмаклашиш вазифасини юклади.

Съезднинг бу кўрсатмалари қандай бажарилмоқда? Котибият мажлисида сўзга чиққан КПСС Марказий Қўмитаси партия ҳарбий сиёсати комиссиясининг аъзоси Совет Армияси ва Ҳарбий Денгиз Флоти Бош сиёсий бошқармасининг бошлиғи генерал-полковник Н. И. Шляга мамлакатнинг бир қанча минтақаларида армияга қарши кайфиятлар мавжудлигидан мазкур комиссия ташвишланаётганини айтди. Жумладан, баъзи ерларда қўшилмалар, қисмлар ва кемалар ҳаёти учун чидаб бўлмас шарт-шароит юзага келяпти, умумий ҳарбий мажбурият тўғрисидаги иттифоқ қонуни инкор этиляпти, ССЖИ Қуролли Кучлари шаънига айтилаётган бўҳтонлар ва ғанимлик авжига чиқарилмоқда. Булар қўшинлар ва флот кучлари теварагидаги аҳволнинг кескинлашувига сабаб бўлмоқда, маҳаллий ҳарбий бошқарув идоралари ишига халақит бермоқда, ҳарбий хизматчилар ва улар оилалари аъзоларининг қонуний ҳуқуқлари камситилишига олиб келмоқда.

Н. И. Шляганинг нутқида маҳаллий маъмурларнинг қарорлари оқибатида ҳарбий хизматчилар ва уларнинг оилалари ҳарбий қисмлар жойлашган ерларда расмий рўйхатдан ўтиш имкониятидан ва айни вақтда меҳнат қилиш ҳуқуқидан, тиббий хизматдан, кундалик эҳтиёж моллари билан таъминланиш, фарзандларини ўқитиш, уларни мактабгача болалар муассасаларига жойлаштириш имкониятларидан маҳрум бўлаётганликлари хусусида кўпдан-кўп мисоллар келтирилди. Н. И. Шляга мамлакатимизнинг бир қанча минтақаларида, энг аввало Болтиқбўйи, Кавказорти жумҳуриятларида, Молдовада, Украинанинг ғарбий вилоятларида ҳарбий хизматга кузги чақириқ бошланиши билан ёш авлодни қўшинлар ҳамда флотга жўнатишни барбод қилишга қаратилган армияга қарши ишлар жуда кучайтириб юборилганлигини ташвиш ва ғазаб билан гапирди. Натижада ёшларни маънавий-руҳий ва амалий жиҳатдан ҳарбий хизматга тайёрлаш ишлари анча ёмонлашди, чақириқдан бош тортаётганлар сони ва армиядан қочиш ҳоллари кўпайди. Баъзи маҳаллий оммавий ахборот воситалари Қуролли Кучларга нисбатан совуқ муносабатнинг шаклланишига катта таъсир кўрсатишни давом эттирмоқдалар. Уларда «истилочи» қўшинларда хизмат қилишдан бош тортиш, Болтиқбўйи ва Кавказорти ёшларининг Совет Армиясида хизмат қилиши «ғайриқонунийдир» деб тарғиб қилинмоқда.

КПСС Марказий Қўмитаси ҳарбий сиёсат комиссиясининг фикрига қараганда, армияга қарши кайфиятларнинг янада авж олдирилиши билан боғлиқ тамойиллар давлат идораларининг ҳам, КПСС Марказий Қўмитасининг ҳам, шунингдек маҳаллий партия қўмиталарининг ҳам шошилинч чоралар кўришларини талаб этади. КПСС Марказий Қўмитасининг мазкур масалани муҳокама қилишда қатнашган котиблари комиссиянинг таклифларини қўллаб-қувватладилар. Вазият ҳам партиявий, ҳам давлат даражасида шошилинч ҳаракат қилиш зарурлигини тақозо этаётганлиги фикрлашув чоғида эътироф қилинди.

Барча даражалардаги партия қўмиталарига КПСС XXVIII съездининг партия ҳарбий сиёсати масалаларига доир қарорлари қандай бажарилаётганини таҳлил этиш, ССЖИ Қуролли Кучларига нисбатан салбий ҳолатларга қатъий баҳо бериш, шунингдек ҳарбий хизмат обрўсини мустаҳкамлаш, нуфузини оширишга, ҳарбий хизматчиларнинг шаъни, қадр-қиммати, ҳаёти ва соғлиғини ҳимоя қилишга қаратилган тадбирларни белгилаш тавсия қилинди. Бузғунчи кучларга дадилроқ зарба бериш маҳаллий партия идораларининг партия ҳарбий сиёсатини тушунтиришга йўналтирилган фаолиятига ҳужумкорлик бахш этиш зарур, деб топилди. Бу ишга халқ депутатлари бўлган коммунистларни, партия ва Қуролли Кучларнинг ветеранларини, партия ва мафкуравий иш фаолларини жалб этиш муҳимдир. Ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялашни яхшилаш, йигитларни ҳарбий хизматга тайёрлаш юзасидан партиявий чора-тадбирларни ғайрат билан амалга ошириш вазифаси қўйилди.

Кейинги вақтда Ғарбий Европа мамлакатларидаги айрим сиёсий партияларнинг, энг аввало, социалистик ва социал-демократик партияларнинг минтақа ташкилотлари КПСС маҳаллий ташкилотлари билан ҳамкорлик ўрнатишга ва уни кенгайтиришга ҳаракат қилмоқдалар. Шарқий Европа мамлакатларидаги янгиланган партиялар ҳудудий ташкилотларининг янги раҳбарияти ҳам ССЖИдаги анъанавий шериклари билан 1989 йилда узилиб қолган алоқаларни тиклашга қизиқиш билдирмоқдалар. КПСС маҳаллий ташкилотларининг халқаро алоқалари узоқ тарихга эга. Бироқ, ушбу муносабатларнинг янги сиёсий тафаккур руҳида ривожланиши, мамлакатимизда сиёсий устқурманинг тубдан қайта ташкил этилиши, КПССнинг янги мавқеи ва вазифалари маҳаллий партиявий алоқаларни йўлга қўйишда ва уларнинг мазмунида катта ўзгартишлар қилинишини талаб этади, деб таъкидланди Марказий Қўмита котибларининг нутқларида.

Мазкур масалани муҳокама қилган КПСС Марказий Қўмитасининг котибияти XXVIII съезднинг партия ташкилотлари ўзини ўзи бошқарувини, иттифоқдош жумҳуриятларнинг КПСС таркибидаги Компартиялари мустақиллигини кенгайтириш борасидаги кўрсатмаларига мувофиқ, ҳамкорликни режалаштириш ва ташкил этиш вазифасини жойларнинг ўзига беришга қарор қилди. Энди маҳаллий партия қўмиталарига КПСС расмий алоқа боғлаган сиёсий партияларнинг ҳудудий ташкилотларидан шериклар танлашда ҳам, улар билан ҳамжиҳатликнинг шакл ва усулларини аниқлаб олишда ҳам катта ҳуқуқлар берилади.

Нафақат коммунистик, айни вақтда социалистик, социал-демократик, либерал ҳамда бошқа партиялар ва демократик йўналишдаги ижтимоий ҳаракатларнинг маҳаллий ташкилотлари билан ҳамкорлик КПСС қўмиталаридан тадбиркорликни, ўз шериклари фаолияти мазмунини янада чуқурроқ ўрганишларини, парламентчилик, фуқаролар жамияти шароитида олиб борилаётган партиявий-сиёсий ишларнинг шакли ва мазмунига пухта тайёргарлик кўриш ҳамда улар билан танишишни талаб этади. Москва шаҳар қўмитаси, Волгоград, Гродно, Иркутск, Ленинград, Рязань, Харьков ва бошқа бир қанча вилоят қўмиталари хорижий шериклар билан шу тарзда фойдали ҳамкорлик қилишда намуна кўрсатдилар. Бироқ, деб таъкидланди котибият мажлисида, кўпгина ҳолларда хорижий шериклар билан партиявий алоқаларга маҳаллий хўжалик ишлари нуқтаи назаридан, ёки саёҳатчилик нуқтаи назаридан қарамоқдалар.

Партия ишлари амалиётида хорижий тажрибани янада кенгроқ ёйиш ва ундан фойдаланиш мақсадида КПСС Марказий Қўмитасининг бўлимларига маҳаллий партия қўмиталарининг халқаро алоқалари мазмунини муттасил таҳлил этиб туриш, уларнинг тажрибасини мунтазам равишда умумлаштириш, КПСС қўмиталарига хорижий сиёсий партиялар ва ҳаракатларнинг ҳудудий ташкилотлари билан алоқалар ўрнатиш ва бу алоқаларни ривожлантиришда кўмаклашиш вазифаси топширилди. Марказий ва маҳаллий партиявий рўзномалар, ҳамда ойномаларнинг таҳририятларига ҳамкорликнинг мазмуни, унинг натижаларига асосий эътиборни қаратган ҳолда КПСС-нинг маҳаллий алоқаларини ривожлантириш муаммоларини кенгроқ ёритиш таклиф этилди.

Мажлисда КПСС Марказий Қўмитаси котибиятининг шу йил охиригача бўлган иш режалари кўриб чиқилди ва тасдиқланди.

(«ПРАВДА» — ТАСС).

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳуриятининг ҚОНУНИ

МИЛИЦИЯ ХОДИМЛАРИНИ ИЖТИМОИЙ ВА ҲУҚУҚИЙ ЖИҲАТДАН ҲИМОЯ ҚИЛИШНИ КУЧАЙТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Жумҳуриятнинг етилган иқтисодий ва ижтимоий муаммоларини ҳал этиш фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилишни кучайтиришни, жиноятчиликка қарши кураш, жамоат тартибини сақлаш юзасидан кечиктирмай чора-тадбирлар кўриш зарурлигини тақозо этади. Бундай шароитларда милиция ходимлари хавфсизлигини, уларнинг шаъни ва қадр-қимматини ҳимоя қилиш ғоят муҳим аҳамият касб этади. Милиция ходимларини ўлдириш, қуролини олиб қўйиш мақсадида уларга ҳужум қилиш, уларнинг хизмат фаолиятига аралашиш ҳоллари оз эмас. Бу эса меҳнаткашларнинг адолатли норозилигини келтириб чиқармоқда.

Милиция ходимларининг ҳуқуқий ва ижтимоий ҳимояланганлигини кучайтириш мақсадида, Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти Олий Кенгаши **қарор қилади:**

I. 1. Милиция ходимлари давлат ҳокимиятининг вакили эканлиги, давлатнинг алоҳида ҳимоясида бўлиши белгилаб қўйилсин. Милиция ходимининг қонуний талабларини барча фуқаролар ва мансабдор шахслар бажаришга мажбурдирлар.

Милиция ходими қонуний талабини бажармаслик, шунингдек, уни ҳақоратлаш, унга қаршилик кўрсатиш, дўқ-пўписа қилиш, зўрлик ишлатиш ва унинг ҳаётига тажовуз қилиш, шунингдек милиция ходимининг зиммасига юклатилган вазифаларни бажаришига тўсқинлик қилувчи бошқа хатти-ҳаракатларни қилиш Ўзбекистон ССЖ қонунларида белгиланган жавобгарликка олиб келади.

2. Милиция ходимининг кўрсатмалари фуқароларнинг, у ҳуқуқбузар, жабрланувчи ёки гувоҳ бўлишидан қатъи назар, кўрсатмалари билан тенг равишда далилий аҳамиятга эгадир.

Зарур мудофаа, ўта зарурат бўлган ҳолатда ёки касбига кўра ўринли таваккалчилик қилиш ҳолатида милиция ходими томонидан содир этилган хатти-ҳаракатлар гарчанд Ўзбекистон ССЖ жиноят кодексида кўзда тутилган жиноий-ҳаракатлар кўринишида бўлса ҳам, жиноят деб ҳисобланмайди.

3. Милиция ходими турар-жой майдони тақсимлашда, уйга телефон ўрнатишда, мактабгача болалар тарбия муассасаларидан ўрин беришда имтиёзлардан, навбатсиз транспортнинг барча турларига билет сотиб олиш, меҳмонхонага жойлашиш ҳуқуқидан фойдаланади, шунингдек ижтимоий-маиший таъминотнинг бошқа масалаларини ҳал этишда халқ депутатлари маҳаллий Советларининг қарорларида кўзда тутилган тартибда имтиёзлардан фойдаланади. Милиция ходимининг ҳаёти тегишли бюджет маблағлари ҳисобидан давлат ижтимоий суғуртасидан албатта ўтказилиши керак.

Милиция ходими ўз хизмат вазифасини ёки ижтимоий бурчини бажараётганлиги муносабати билан унинг мулкига етказилган зарар тегишли бюджет маблағлари ҳисобидан тўла ҳажмда тўланади, сўнгра суд орқали бу зарар айбдордан ундириб олинади.

4. Милиция ходими тартибни сақлаш ва фуқароларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича ўз хизмат вазифаларини бажараётганида қасддан ўлдирганда унинг оиласига тегишли бюджет маблағлари ҳисобидан унинг эллик ойлик даромади миқдорида бир йўла нафақа берилиб, сўнгра бу пул айбдорлардан ундириб олиниши белгилаб қўйилсин. Ўз боқувчисини йўқотганлиги муносабати билан ҳалок бўлганнинг оиласига қонунда кўрсатилганига мувофиқ пенсия белгилансин.

Милиция ходимига у ўзининг профессионал фаолияти билан шуғуллана олмайдиган даражада оғир тан жароҳатлари етказилганда тегишли бюджет маблағларидан 25 ойлик даромади миқдорида пул тўланиб, сўнгра бу пул айбдорлардан ундириб олиниши, шунингдек, унинг мансаб оклади билан пенсияси ўртасидаги фарқ тўланиши белгилаб қўйилсин.

Енгилроқ тан жароҳатлари етказилганда тегишли бюджет маблағлари ҳисобидан 5 ойлиқ даромади миқдорида пул тўланиб, сўнгра бу пул айбдорлардан ундириб олиниши белгилансин.

II. Ўзбекистон ССРнинг 1985 йил 13 декабрдаги қонуни билан тасдиқланган Ўзбекистон ССРнинг маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги кодексига (ЎзССР Олий Советининг ведомостлари, 1985 йил, № 35, 411-модда) қуйидаги ўзгартишлар ва қўшимчалар киритилсин:

1). 187-модда қуйидаги таҳрирда баён этилсин: «187-модда. **Милиция ходимининг қонуний талабларини бажармаслик.**

Милиция ходимининг ҳуқуқбузарликни тўхтатиш, ҳужжатларни текшириш учун тақдим этиш тўғрисидаги, милицияга бориш, транспорт воситасини тўхтатиш, жабрланувчиларга ёрдам кўрсатиш ҳақидаги қонуний талабларини бажармаслик, ёхуд милиция ходимининг қонуний талабларига бошқача тарзда бўйсунмаслик, шунингдек, жамоат тартибини сақлаш ва фуқароларнинг ҳуқуқ ҳамда эркинликларини таъминлаш бўйича ўз вазифаларини амалга ошираётган бошқа шахсларнинг қонуний талабларини бажармаслик, —

фуқароларга эллик сўмдан икки юз сўмгача миқдорда жарима солинишига олиб келади.

Худди шу хатти-ҳаракатлар маъмурий жазо қўллангач, бир йил давомида такрор содир этилса,—

фуқароларга ва мансабдор шахсларга беш юз сўмгача миқдорда жарима солинишига ёки ўн беш суткагача муддатга маъмурий ҳибсга олишга олиб келади».

2) кодекс қуйидаги мазмунда бўлган 187-1, 187-2, 187-3, 187-4-моддалар билан тўлдирилсин:

«187-1-модда. **Милиция ходимини ҳақоратлаш.**

Милиция ходими, терговчи, суриштирув ишларини амалга ошираётган шахсни, ёки жиноятчиликка қарши кураш, жамоат тартибини сақлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини муҳофаза этиш юзасидан ўз вазифаларини адо этаётган бошқа шахсларни хатти-ҳаракат билан, оғзаки ёки ёзма тарзда ҳақоратлаш ёхуд уларнинг шаъни ва қадр-қимматини камситувчи бошқа ҳаракатларни атайин содир этиш, —

уч юз сўмдан беш юз сўмгача миқдорда жарима солинишига ёҳуд иш ҳақининг йигирма фоизини ушлаб қолган ҳолда икки ой муддатгача ахлоқ тузатиш ишларига жалб этишга олиб келади.

187-2-модда. **Милиция ходимларининг хизмат бурчини адо этишига қаршилик кўрсатиш.**

Милиция ходимлари ўз хизмат вазифалари ёки хизмат бурчларини адо этаётганларида уларнинг қонуний фармойишларини ёки талабларини бажармасликка исталган кўринишда ошкора даъват қилиш, шунингдек милиция ходимларига оммавий равишда бўйсунмасликни келтириб чиқариш мақсадида бўҳтон уйдирмаларни тарқатиш, —

уч юз сўмдан минг сўмгача миқдорда жарима солинишига ёки ўн беш суткагача муддатга маъмурий ҳибсга олишга олиб келади.

187-3-модда. **Милицияга нисбатан ҳурматсизлик.**

Милицияга кўрсатилган вақтда узрли сабабсиз келмаслик, милиция ходимини атайин ёлғон хабар билан чақириш, унинг хизмат фаолияти билан боғлиқ бўлган қонуний топшириғини бажармаслик ёки ўз вақтида бажармаслик шаклида милицияга ҳурматсизлик қилиш, — уч юз сўмгача миқдорда жарима солинишига олиб келади.

187-4-модда. **Ҳуқуқбузарлик сабаблари ва шарт-шароитларини бартараф этиш юзасидан милициянинг ёзма таклифларини бажариш чора-тадбирларини кўрмаслик.**

Корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг мансабдор шахслари ҳуқуқбузарлиқ содир этишга олиб келувчи сабаблар ва шарт-шароитларни бартараф этиш юзасидан милициянинг ёзма таклифларини бажариш чора-тадбирларини кўрмаслиги, —

беш юз сўмгача миқдорда жарима солинишига олиб келади»;

3) 187-1, 187-2, 187-3, 187-4-моддаларда назарда тутилган маъмурий ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишлар халқ судьяси томонидан ёлғиз ўзи, материал тушган кундан бошлаб уч кун давомида кўриб чиқилиши белгилаб қўйилсин.

4) кодекснинг 232-моддаси «187» рақамидан сўнг «187-1, 187-2, 187-3, 187-4» рақамлари билан тўлдирилсин;

5) 273-модданинг учинчи қисмидаги «Майда хулиганлик қилган, жамоат тартибига ва фуқароларнинг хавфсизлигига таҳдид соладиган материалларни тайёрлаган ва тарқатган, шунингдек худди шу мақсадларда миш-мишлар ва уйдирмаларни тарқатган, йиғилишлар, митинглар, кўча юришлари ва намойишлар уюштириш ҳамда ўтказиш тартибини бузган, моллар ёки бошқа буюмларни қонунсиз сотган ёҳуд майда спекуляция қилган шахслар» деган сўзлар «170, 171, 177, 177-1, 187, 187-1, 187-2, 187-3, 187-4, 188-1-моддаларда назарда тутилган маъмурий ҳуқуқбузарлик содир этган шахслар» деган сўзлар билан алмаштирилсин.

III. Ўзбекистон ССРнинг 1959 йил 21 майдаги қонуни билан тасдиқланган Ўзбекистон ССР жиноят кодексига (ЎзССР Олий Советининг ведомостлари, 1959 йил, № 6, 2-модда) қуйидаги ўзгартишлар ва қўшимчалар киритилсин:

1) 192-1, 193-1, 194-1-моддалар қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«192-1-модда. **Милиция ходимига қаршилик кўрсатиш.**

Милиция ходими ёки бошқа шахслар жиноятчиликка қарши кураш, жамоат тартибини сақлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш бўйича ўз хизмат вазифаларини бажараётганларида уларга қаршилик кўрсатиш,—

икки йилгача муддатга озодликдан маҳрум этиш ёки икки минг сўмгача миқдорда жарима солиш билан жазоланадилар.

Зўрлик ишлатиб ёки зўрлик ишлатиш хавфини солиб қилинган худди шу ҳаракатлар, шунингдек, бу шахсларнинг хизмат вазифасини ёки ижтимоий бурчини бажаришдан бош тортишга ёки очиқ-ойдин ғайри-қонуний хатти-ҳаракатлар қилишга исталган шаклда мажбур қилиши, —

икки йилдан беш йилгача муддатга озодликдан маҳрум қилиш билан жазоланади.

193-модда. **Милиция ходимини ҳақоратлаш.**

Милиция ходимини, терговчини, суриштирув ишларини олиб бораётган шахсни, ёки жиноятчиликка қарши кураш, жамоат тартибини, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини муҳофаза этиш соҳасидаги вазифаларини бажараётган бошқа шахсларни оғзаки ёки ёзма тарзда ҳақорат қилиш, ёхуд уларнинг шаъни ва қадр-қимматини камситувчи бошқа хатти-ҳаракатларни содир этиш, худди шу ҳаракатлар учун маъмурий жавобгарлик қўлланган бир йил давомида такрор содир қилинган бўлса, —

бир йилгача муддатга озодликдан маҳрум этиш билан ёки минг сўмгача миқдорда жарима солиш билан жазоланади.

194-модда. **Милиция ходимининг ҳаётига тажовуз қилиш.**

Милиция ходими, суриштирув ишларини олиб бораётган шахс, терговчи ҳаётига, шунингдек жамоат тартибини сақлаш ва жиноятчиликка қарши кураш бўйича ўз хизмат вазифаси ёки ижтимоий бурчини бажараётган бошқа шахслар ҳаётига тажовуз қилиш, —

беш йилдан ўн йилгача муддатга озодликдан маҳрум этиш билан жазоланади.

Худди шу ҳаракатлар бир гуруҳ шахслар томонидан олдиндан тил бириктириб ёхуд қурол ёки бошқа предметларни қўллаш орқали содир этилса, —

ўн йилдан ўн беш йилгача муддатга озодликдан маҳрум этиш билан жазоланади»;

2) кодекс қуйидаги мазмунда бўлган 194-2, 194-3, 194-4, 194-5, 194-6-моддалар билан тўлдирилсин:

«194-2-модда. **Милиция ходимига тан жароҳатлари етказиш.**

Милиция ходимига ёки бошқа шахсларга улар ўз хизмат вазифасини ёки ижтимоий бурчини адо этаётганда қасддан енгил тан жароҳатлари етказиш, уни дўппослаш, шунингдек жамоат тартибини, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини муҳофаза қилаётган бошқа шахсларга нисбатан шундай хатти-ҳаракатларни содир этиш, —

икки йилгача муддатга озодликдан маҳрум этиш ёки икки минг сўмгача миқдорда жарима солиш билан жазоланади.

Милиция ходимига у ўз хизмат вазифасини ёки хизмат бурчини адо этаётганда оғирроқ ва оғир тан жароҳати етказиш, шунингдек жамоат тартибини, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини муҳофаза қилаётган бошқа шахсларга нисбатан шундай ҳаракатларни содир этиш,—

уч йилдан ўн йилгача озодликдан маҳрум этиш билан жазоланади.

194-3-модда. **Милиция ходимини қўрқитиш.**

Милиция ходими ўз хизмат вазифасини ёки ижтимоий бурчини бажараётганда уни ўлдириш, тан жароҳатлари етказиш, мол-мулкини йўқ қилиш билан қўрқитиш ёки бошқа ғайри-қонуний хатти-ҳаракатлар содир этиш билан қўрқитиш, —

икки йилгача муддатга озодликдан маҳрум этиш ёки икки минг сўмгача миқдорда жарима солиш билан жазоланади.

194-4-модда **Милиция ходимини атайлаб ўлдириш.**

Милиция ходими ўз хизмат вазифаси ёки ижтимоий бурчини бажараётганда уни атайлаб ўлдириш, —

ўн йилдан ўн беш йилгача муддатга озодликдан маҳрум этиш ёки ўлим жазоси билан жазоланади.

194-5-модда. **Милиция ходимининг фаолиятига қонунга хилоф равишда аралашиш.**

Милиция ходими, суриштирув ишларини амалга ошираётган ёки дастлабки тергов олиб бораётган шахснинг фаолиятига уларнинг ўз хизмат вазифаларини ўз вақтида, тўлиқ бажаришларига тўсқинлик қилиш мақсадида қонунга хилоф равишда аралашиш, —

икки йилгача муддатга озодликдан маҳрум этиш ёки худди шу муддатга ахлоқ тузатиш ишларига жалб этиш ёхуд уч юз сўмдан минг сўмгача миқдорда жарима солиш билан жазоланади.

194-6-модда. **Милиция ходимининг мол-мулкига қасддан шикаст етказиш ёки уни йўқ қилиш.**

Жиноятчиликка қарши кураш ва жамоат тартибини сақлаш вазифаларини ўз вақтида ва тўлиқ амалга оширишга тўсқинлик қилиш мақсадида милиция ходимининг мол-мулкига қасддан шикаст етказиш ёки уни йўқ қилиш, —

уч йилдан беш йилгача муддатга озодликдан маҳрум этиш билан жазоланади.

Ўт қўйиш ёки бошқа кўпчилик учун хавфли усул билан содир этилган ёки одамларнинг нобуд бўлишига ёхуд ўзга оғир оқибатларга олиб келган бундай ҳаракатлар, —

саккиз йилдан ўн беш йилгача муддатга озодликдан маҳрум этиш билан жазоланади.

3). 7-1-модданинг иккинчи қисмидаги «Милиция ходими ёки халқ дружиначисининг ҳаётига тажовуз қилиш (194-1-модда)» сўзлари «Милиция ходимининг ҳаётига тажовуз қилиш (194-1-модда); милиция ходимини атайлаб ўлдириш (194-4)» деган сўзлар билан алмаштирилсин;

23-1-модданинг биринчи қисми биринчи ва иккинчи бандларидаги «Жамоат тартибини сақлаш бўйича хизмат ёки жамоат фаолиятини бажараётганда милиция ходими ёки халқ дружиначиси ҳаётига тажовуз қилиш (194-1-модда)» деган сўзлар «Милиция ходимининг ҳаётига тажовуз қилиш (194-1-модда)», «милиция ходимини атайлаб ўлдириш (194-4-модда)» деган сўзлар билан алмаштирилсин.

IV. Ўзбекистон ССРнинг 1959 йил 28 майдаги қонуни билан тасдиқланган Ўзбекистон ССРнинг жиноят-процессуал кодекси (ЎзССР Олий Советининг ведомостлари, № 6, 3-модда) 108-моддасининг учинчи қисмидаги «192-194-1» рақамлари «192-194-6» рақамлари билан алмаштирилсин.

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳуриятининг Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1990 йил 31 октябрь.

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳуриятининг ҚОНУНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССЖнинг ЖИНОЯТ КОДЕКСИГА ҚЎШИМЧАЛАР ВА ЎЗГАРТИШЛАР КИРИТИШ ТЎҒРИСИДА

Миллий, ирқий ва диний замирда куч ишлатганлик учун жавобгарликни кучайтириш мақсадида Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳуриятининг Олий Кенгаши **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССЖнинг жиноят кодексига қуйидаги қўшимчалар ва ўзгартишлар киритилсин:

1. 80-модда қуйидаги мазмунда бўлган 9-банд билан тўлдирилсин:

«9) миллатлараро ёки ирқий адоват, диний сарқитлар замирида, шунингдек оммавий тартибсизликлар жараёнида содир этилганда»;

амал қилиб турган 9-банд 10-банд деб ҳисоблансин.

2. 85-модда қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«85-модда. Ўлдириш билан, оғир тан жароҳати етказиш ёки мол-мулкни нобуд қилиш билан дўқ-пўписа қилиш.

Ўлдириш билан, оғир тан жароҳати етказиш билан ёки ўт қўйиш ёхуд умуман хавфли бўлган бошқа усул орқали мол-мулкни нобуд қилиш билан дўқ-пўписа қилиш, агар бу дўқ-пўписани ижро этишидан хавфсираш учун етарли асослар бўлса, бир йилгача муддатга озодликдан маҳрум этиш ёки икки йилгача муддатга ахлоқ тузатиш ишларига жалб этиш ёхуд уч юз сўмгача жарима солиш билан жазоланади».

3. 88-модданинг «В» банди қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«в) қасддан баданга оғир шикаст етказиш жабрланувчининг ўлимига сабаб бўлса, азоб бериш ёхуд қийнаш усуллари орқали содир этилса, шунингдек миллий, ирқий адоват ёки душманлик, диний сарқитлар замирида, ёхуд оммавий тартибсизликлар жараёнида содир этилса, —

беш йилдан ўн икки йилгача муддатга озодликдан маҳрум этиш билан жазоланади».

4. 94-модданинг тўртинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Оммавий тартибсизликлар жараёнида, ёхуд ўта хавфли рецидивист томонидан содир этилган номусга тегиш, ёки номусга тегиш алоҳида оғир оқибатларга олиб келган, шунингдек вояга етмаганларнинг номусига тегиш, —

икки йилдан беш йил муддатгача сургун қилиб ёки сургун қилмай саккиз йилдан ўн беш йилгача муддатга озодликдан маҳрум этиш билан ёхуд ўлим жазоси билан жазоланади».

5. 133-модданинг иккинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Ўша ҳаракатлар ўт қўйиш, портлатиш йўли билан ёки кўпчилик учун хавфли бўлган усуллар билан қилинса ёхуд бу ҳаракатлар одам ўлишига ёки бошқа оғир оқибатлар келиб чиқишига сабаб бўлса, шунингдек миллатлараро адоват ёки диний сарқитлар замирида содир этилган бўлса,—

уч йилдан ўн йилгача муддатга озодликдан маҳрум қилиш билан жазоланади».

6. 204-модданинг иккинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Ашаддий хулиганлик, яъни ўша ҳаракатлар ўз моҳиятига кўра ўтакетган беҳаёлик ёки жуда сурбетлик билан ёхуд бир гуруҳ шахслар томонидан содир этилса, ёки жамоат тартибини сақлаш вазифасини бажариб турган ҳокимият вакили ёки жамоатчилик вакилига, ёхуд безорилик ҳаракатларининг олдини олиш чорасини кўрган бошқа фуқароларга қаршилик кўрсатиш билан боғлиқ ҳолда содир этилса, шунингдек хулиганлик қилгани учун илгари ҳам судланган шахс томонидан содир этилса, —

бир йилдан беш йилгача муддатга озодликдан маҳрум қилиш билан жазоланади».

7. 210-модданинг биринчи ва иккинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«Ўқ отар қуролларни (текис стволли ов милтиғидан ташқари), ўқ-дорилар ёки портловчи моддаларни, шунингдек қурол сифатида ишлатишга мўлжалланган ёки мослаштирилган ёқилғи ва тез ўт оладиган бошқа моддаларни олиб юриш, сақлаш, сотиб олиш, тайёрлаш ёки ясаш ёки сотиш —

беш йилгача муддатга озодликдан маҳрум қилиш билан жазоланади.

Ўқ отар қуролни, ўқ-дориларни ёки портловчи моддаларни, шунингдек қурол сифатида ишлатишга мўлжалланган ёки мослаштирилган ёқилғи ва тез ўт оладиган бошқа моддаларни, шунингдек тегишли рухсатномасиз ўзида сақлаётган совуқ қуролни ўз ихтиёри билан топширган тақдирда жиноий жавобгарликдан озод қилинади».

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳуриятининг Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1990 йил 1 ноябрь.

Булунғур районидаги чўчқачиликка ихтисослашган «Российский» давлат хўжалиги бир неча йилдан бери режаларни бажара олмай, зарар кўраётган эди. Бултур давлатга 950 тоннадан зиёд гўшт сотилиб, топшириқ ошириб уддаланди ва 500 минг сўм фойда олинди. Жорий йилнинг ўн ойида эса 820 тонна гўшт топширилди.

СУРАТДА: оператор Ира Буткова. У она-бола чўчқаларни парвариш қилаяпти.

Т. ДАВЛАТОВ олган сурат.

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

● МОСКВА. Сиёсий адабиёт нашриёти ўн жилдли «Владимир Ильич Ленин ҳақида хотиралар» нашрининг 6 жилдини босмадан чиқарди. Китобда социалистик давлат асосчисининг 1919—1920 йиллардаги кўп қиррали фаолияти ҳақида ҳикоя қилинади. Хотираларнинг асосий қисми 20-йилларда ва 30-йилларнинг бошларида эълон қилинган, шундан кейин қайта нашр этилмаганди.

● ЛЬВОВ. Карпатолди ҳарбий округи қисмларидан бири ҳарбий-транспорт самолётининг экипажи одатдан ташқари вазифани бажаришига тўғри келди. У одатдаги ҳарбий юклар ўрнига бу ерга Ўзбекистондан бир неча тонна узум олиб келди. Бухоро вилоятидаги «Галаосиё» шўро хўжалиги —заводининг меҳнаткашлари Карпатолди жангчиларига шундай совға қилдилар.

● ВЛАДИКАВКАЗ. Шимолий Осетия жўғрофия харитасида янги ном: яқинда ҳаёт билан хайрлашган машҳур курашчи Савкуз Зарасов номли чўққи пайдо бўлди. Жумҳурият альпинистларининг бир гуруҳи баландлиги 4200 метр бўлган қоярли чўққини биринчи марта забт этдилар. Спортчилар чўққида машҳур курашчининг тасвири туширилган бронзали қабариқ ёдгорлик ўрнатдилар.

● БОКУ. Норвегия, Финляндия ва Дания фирмаларида ишлаб чиқарилган қутқариш қурилмалари Каспий денгизида синовдан муваффақиятли ўтди. Бўрон шароитида «жабрланганлар»га ёрдам бериш, кемалар чидамлилигини таъминлаш, ёнғинни ўчириш ва сувга тўкилган нефтни тўплаб олиш юзасидан машқ операциялари ўтказилди.

● ХАБАРОВСК. Бу ерда очилган кўргазмага келганлар Жанубий Кореядаги «Самсунг» фирмасининг кенг имкониятлари билан танишмоқдалар. Кўргазмада радиоэлектрон ускуналар ва спорт пойабзаллари, ошхона жиҳозлари, кийим-кечаклар ва ҳозир Узоқ Шарқ ички бозорида етишмай турган бошқа буюмлар намойиш этилган. Фирмани Хабаровск ўлкасида аввало кўнчилик саноати, балиқ тутиш ва уни қайта ишлаш, табиий бойликлардан фойдаланиш йўлларини ишлаб чиқишнинг амалий жиҳатлари қизиқтирмоқда.

● ТБИЛИСИ. Грузия пойтахтида Закавказьеда биринчи «ҳарбийларга—буюм савдоси» воситачи дўкони очилди. Бу ерда радиотехника, видеоускуналар, тикилган ва тўқилган кийим-кечаклар, пойабзаллар, рўзғор электр асбоблари ва бошқа кўплаб нарсалар комиссияга қабул қилиниб, харидорларга таклиф этилади. Янги воситачи дўконнинг ўзига хос томони шуки, бу ерда ҳарбий хизматчилар ва уларнинг оила аъзоларига биринчи навбатда хизмат кўрсатилади.

● ЛЕНИНГРАД. Эрмитаж ходимлари меҳр-мурувват тадбирини ўтказдилар. Ленинграддаги бир қанча болалар уйларининг тарбияланувчилари тарих ва маданият ёдгорликлари тўпланган кўҳна биноларни кўриб чиқдилар. Сайрдан кейин санъатшунослар болаларга ёдгорлик совғалари беришди.

● СУМИ. Ахтирдаги «Промсвязь» бирлашмасида ишлаб чиқарила бошланган янги машиналар соатига қирқ мингта мактубга муҳр босиши мумкин. Бу эса илгариги шундай машиналар имкониятидан икки баравар кўп. Бу машиналарнинг дастлабки туркуми Москва, Киев, Минск, Суми алоқачиларига жўнатилди.

● БОКУ. Жумҳурият тижорат кооператив банклари уюшмаси Озарбайжон давлат иқтисодиёт илмгоҳининг молия-иқтисод факультетида таҳсил олаётган уч нафар энг яхши талаба учун стипендия таъсис этди. «Лауреат»ларга ҳар ойда оддий стипендиядан ташқари 120 сўмдан пул тўланади. Бундан ташқари, уюшма уларни олий ўқув юртини тугатганларидан кейин тижорат банкларининг бирида иш билан таъминлаш кафолатини ҳам беради.

ИҚТИСОДИЁТ ЯНГИЛИКЛАРИ

БУНЁДКОРЛАР СОВҒАСИ

Бинокорлар 830 ўринли янги мактаб биносини тўрткўллик ўқувчиларга топширдилар. Мактаб замонавий лойиҳа асосида қурилган. Ўқув хоналари таълим беришнинг хилма-хил техникавий воситалари билан жиҳозланган. У шаҳардаги 1 сменада ишлайдиган дастлабки мактаб бўлиб, райондаги олтмишинчи ўқув муассасасидир.

«Каракалпакагростроймонтаж» трестининг 307-кўчма механизациялашган колоннаси мазкур бинони топширишда 3 ой кечикканлигигина янги мактабда ўқий бошлаган болалар кўнглини бироз хира қилди.

МЎЛЖАЛ — ХАЛҚАРО АНДОЗА

«Тошкент трактор заводи», «Подъёмник», Самарқанддаги «Электробитмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаларида, Чирчиқдаги «Трансформатор» заводида сифат системаларига доир халқаро андозалар жорий этила бошланди.

Андозалаш соҳасидаги вазифаларни зудлик билан ҳал этиш корхоналарга бозор иқтисодиёти шароитида рақобат қила оладиган маҳсулотларни ишлаб чиқаришга, уларни чет элга юбориш имкониятларини кенгайтиришга ёрдам беради.

ШАРТНОМА АСОСИДА

Андижондаги «Мажнунтол» универмаги дастлабки харидорларни кутиб олди. Бу кенг ва ёруғ бинони «Узторгстрой» трестининг маҳаллий 3-қурилиш-монтаж бошқармаси якка тартибда тайёрланган лойиҳа асосида бунёд этган. Дўкон ип-газлама бирлашмасининг асосий дарвозахонаси яқинида жойлашган.

Бу ерда тикувчилик ва трикотаж буюмлар, дала ҳовли эгалари, ижарачилар, ширкатчилар учун моллар сотилмоқда. Ўзбекистондаги ва бошқа иттифоқдош жумҳуриятлардаги саноат ҳамда савдо корхоналари билан тузилган шартномалар натижасида дўкон ходимлари бу ерда моллар хилма-хил бўлишига эришдилар.

Бу ерда анъанавий бўлимлардан ташқари харидорлар буюртмасини қабул қилиш хизмати ҳам мавжуд. «Мажнунтол» ҳар кварталда вилоят маркази аҳолиси ҳамда меҳмонларга чорак миллион сўмлик хизмат кўрсатади.

САМОЛЕТДАН МЕҲМОНХОНАГА

Наманган аэропорти ёнида қад кўтарган тўққиз қаватли меҳмонхона саёҳатчиларни қабул қилишга тайёр. Вилоят марказидаги бир неча пудрат ташкилоти уни бунёд этиш билан шуғулланди.

Саёҳатчиликнинг жадал ривожланиши, мамлакатимизда ва хорижда Ўрта Осиёга, жумладан Фарғона водийсига бўлган катта қизиқишга қарамай, меҳмонхоналарда жойнинг етишмаслиги сабабли улар билан танишиш имкониятини бермаётган эди. Шу сабабли вилоят ижроия комитети билан фуқаро авиациясининг Ўзбекистон бошқармаси Наманган шаҳрида замонавий талабларга жавоб берадиган зўр меҳмонхона қуриш тўғрисида қарор қабул қилган эди. Меҳмонхонада бир вақтнинг ўзида 240 киши дам олиши мумкин. Бундан ташқари авиация хизмати ходимлари шифохонаси учун 60 ўрин ажратилган.

Гулқайчи

Бинодан нидо

Бинодан нидо чиққанини эшитганмисиз? Лаббай? Э, омон бўлинг. Юрган экансиз-да, сақич кетди, хино кетди деб. Ўзингни эр билсанг, бировни шер бил, деганлар. Бизнинг замонда ҳамма нарса бўлиши мумкин. Олам ажойиботу ғаройиботларга тўла. Шундай қилиб, бинога забон битибди. Ишонмаганлар Ульянов районидаги 10-давлат хўжалиги директори Холматовдан сўраши мумкин. Яқинда у даладан қайтаётса, қулоғига «Танимадинг-а?» деган ғойибона овоз эшитилибди. Ён-верига алангласа, ҳеч ким йўқ эмиш. «Ёпирай!» деб ёқасини ушлабди-ю йўлида давом этибди. 3—4 қадам босар-босмас яна ўша овоз такрорланибди: «Танимадинг-а?» Холматов овоз эгасини тополмай баттар хуноб бўлибди. У юрган сари овоз ҳам яқинлашаркан: «Танимадинг-а». Бир пайт қараса, рўпарасида ҳайбатли, нақшинкор бино онасидан шатти еган боладай мунғайиб турганмиш. «Қизиқ, — ўйлабди директор. — Қанақа бино бу? Шунча ўтиб-қайтиб эътибор бермаган эканман-а...». У ўйини охиригача етказолмади. Бояги овоз энди ёнгинасидан эшитилди: «Танимадинг-а?».

— Танимадим, биножон, танимадим! Кимсан? Айта қол, мени хит қилма!

Бино дардини тўкиб солди:

— Бунга ўн йилча бўлди. У пайтда хўжаликка Солиев деган директор эди. Мени меҳмон-измон кутиш, ўзлари ҳордиқ чиқариш учун курдиришди, роса безатишди. Айтишларича, катта маблағ сарфланган. Қадримга етишмади. Қаровсизлик оқибатида нураб бораяпман. Атрофимни ўт-ўлан, янтоқ босган. Яқин орадаги иссиқхона ҳам бир аҳволда. Кейинги йилларда директорлик курсисини эгаллаган Шукуров, Сандовлар ҳам «Бу қандай бино экан?» деб қайрилиб боқишмади. Халқ маблағи ерга совурилаётгани билан ҳеч кимнинг иши йўқ. Сен ҳам ўшаларнинг йўлини тутдинг чоғи... Қани энди менинг ҳам толеим кулиб, бағримда одамлар яйрашса! Энди танигандирсан?

Директорнинг дами ичига тушиб кетди. Нима ҳам десин? Шўрлик бинонинг ҳамма гапи тўғри эди-да. Ўртоқ Холматов қандай қарорга келди — бу ҳозирча бизга номаълум.

Ғаройиб ҳангомани оқизмай-томизмай «Гулқайчи»га етказувчи:

Б. КАМОЛОВ.

СУПРАСИ ҚУРУҚ

Тўртта одам бир жойга тўпланса, қайта қуриш, ошкораликдан баҳс очилади: «Ундоқ қилиш керак, бундоқ қилиш керак...». Амалий ишдан эса ҳамон дарак йўқ. Тирикчилик қийинлашиб бораяпти. Сирасини айтганда, номимиз улуғу супрамиз қуруқ. Мана, хўжалигимизни олайлик. Ҳамёнида миллион-миллион пули бор, «бели» бақувват. Лекин турмуш тарзимиз ҳаминқадар. Маданий-маиший соҳадаги ишлар ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Клуб, спорт майдони, чойхона биз учун ширин орзу. Газлаштириш масаласи бир неча йилдан бери ичакдек чўзиб келинаяпти.

Қадрли Деҳқон бува! Қўрғонтепага йўлингиз тушса, Фрунзе номли давлат хўжалиги ҳудудида жойлашган Фармонча қишлоғига бирров кириб ўтишни унутманг. Бу ердаги ташвишли аҳволни кўриб «Тўзим берсин сизларга!» дейишингиз турган гап. Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг, саккиз ой ичида тўртта автоҳалокат юз берди. Мактаб ва боғча ёшидаги икки гўдак ҳаётдан кўз юмди. Бир бола майиб бўлди. Сабаби кўчамиз ҳаддан зиёд тор, серқатнов. Эртаю кеч машиналарнинг кети узилмайди. Биз, оналар юрагимизни ҳовучлаб яшаймиз.

Тор жойда томоша дегандек, «Андижанкабель» заводи, паррандачилик фабрикаси ҳам шу ерда жойлашган. Улардан чиқаётган чиқиндилар ҳавони булғаяпти. Бир вақтлар яхшигина кинотеатр бор эди. Завод қурилиши баҳонаси билан бузиб ташланди. Янгисини барпо этиш ҳақида ҳеч ким ўйлаб кўрмаётир. Кўчамизнинг номи «Улуғбек» бўлгани билан ўзи ғариб. Ободончилик ишларига эътибор йўқ. Ҳар қалай унга буюк мунажжим номи ярашмайди-да. Бу муаммолар қачон ҳал бўлади? Туянинг думи ерга теккандами?!

Ҳ. ТЕШАБОЕВА.

НАСРИЙ МАСАЛ

САЁҲАТЧИ ҚАРҒА

— Мен не-не мамлакатларга бориб келдим, — дея мақтаниб қолди Қарға.

— Э, етти иқлимни кезиб келсанг ҳам гўнгтитар Қарғасанда, — дейишди унга.

ШАМА

— Биз ҳам илгари одамнинг чанқоғини босардик, ҳарқалай хизматимиз бор, — деб қолди чойнинг Шамаси.

— Нимага шама қилаётганингни тушундик. Лекин чойнакка барибир янги чой солинмаса бўлмайди, сен эскирдинг, — дейишди унга.

ҚЎҒИРЧОҚ

Қўғирчоқни у қўйга солиб ўйнадилар — чидади, бу қўйга солдилар — чидади. Ўйнаб-ўйнаб охири ташлаб юборишди.

Қўғирчоқнинг қисмати шу-да!

Мухтор ХУДОЙҚУЛОВ.

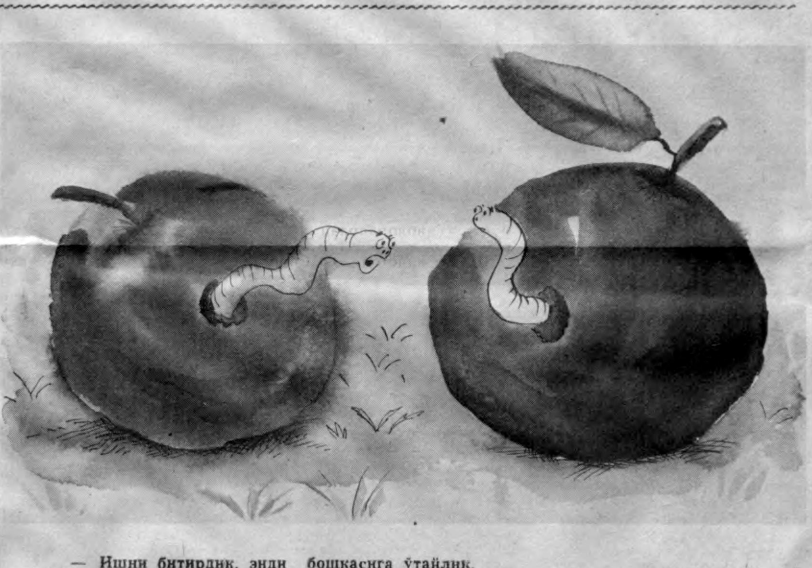

— Ишни битирдик, энди бошқасига ўтайлик.

М. ЎНГАРОВ чизган расм.

ПУЛПАРАСТ КИМСАГА

Орзу қилганингдай
яшамаяпсан,
Яхши яшаётганлар сен
учун васваса.
Ҳануз бадбин ғоянгни
ташламаяпсан,
Пул сен сиғинган
ягона фалсафа!
Умринг бўйи эзгулик
ва бахтни,
Ўша пул тарозисига
солиб келгансан.
Дунёни ҳамён деб
билгансан-у
Ўзинг чақага айланиб
қолгансан...

Суннат БЕШИМОВ.

ЙИЛНОМАГА БИТИЛГАН ҚАЙДЛАР

Телефон яхши нарсаю етти букилиб таъзим қилаётганингни катталар билишмайди-да...

* * *

Кўз тиккан ҳам бир, қош қоққан ҳам...

* * *

Бир кўрганим ҳамон,
Бўлдим адойи тамом.

* * *

Нариги бўлим мудирининг шохига уриб қўймасанг, қаддидан ошиб кетаяпти.

* * *

Йигитнинг белбоғи бўлмаса ҳам пули бўлсин...

* * *

Кўнглимга қил сиғмаяпти. Бугунги қабулни сен ўтказ!

* * *

Ал-ло, Улуғ Азизович, яна план бўлмаяпти. Сиз борсиз-у биз бормиз-да, акахон.

Қабулхонадаги котибанинг паттасини қўлига бер.

* * *

Замонадан ўргилай. Қўша-қўша тушиб турибди.

* * *

Улуғ ака, гаҳ десангиз кўнглингизга қўнамиз.

* * *

Катталарнинг кўнглини овлаш котибадан бошланади.

* * *

Текин таом ширин туюлур.

* * *

Пора олиш осон-у,
Катта бўлиш осонмас...

* * *

Улуғ Азизович!
Сизга шунақа зўрини топиб қўйдим. Уни кўрмабсиз — оламга келмабсиз!

Эҳ, мен галварс, оғзимдаги ошни олдириб ўтирибман-а!

Мирза КАРИМ.

ОЛАМДА НИМА ГАП

«ҲАЁТИМДА ИККИТА КАТТА ХАТО ҚИЛДИМ»

СОФИЯ. (ТАСС). Болгариянинг собиқ раҳбари Тодор Живков ўзи устидан бўлаётган суд жараёнини «жирканч ва тўқиб чиқарилган» суд жараёни деб, «унинг ва оиласининг шаънига қасд қилиш» деб таърифлади. Т. Живков «мени суд қилиш мумкин бўлган қонун йўқ» деган қатъий фикрга эга. У ўтган йилнинг 10 ноябридаги ўзининг мухбир билан биринчи суҳбатидан кейин Софияда чиқадиган «Труд» рўзномасининг ҳафталик иловасида жума куни эълон қилинган суҳбатида давлатга бошчилик қилган вақтимда дўконларда ҳамма нарса бўлган, одамлар ишлаган ва осойишта ҳаёт кечирган эди, деб таъкидлайди.

Живков маълум даражада айби борлигини ҳис қилаётганлиги ёки қилмаётганлиги тўғрисидаги саволга жавоб берар экан, бундай дейди: «мен ўз ҳаётимда иккита катта хатога йўл қўйдим. Биринчиси, рафиқам вафотидан кейин уйланмадим, бу ишни кейинчалик ҳам қилишим мумкин эди—ҳозир қариганимда ёнимда умр йўлдошим бўлур эди (Живковнинг рафиқаси Мара 1971 йилда вафот этган — суҳбат матнини босиб чиқарган БТА агентлиги шундай изоҳ берган). Иккинчи хатоим шундаки, бундан ўн йил илгари пенсияга чиқмадим. Бор айбим шу. Бошқа ҳеч қандай хато қилган эмасман».

ХАЛҚАРО АВТОМОБИЛЬ САЛОНИ

БУЭНОС-АЙРЕС. (ТАСС мухбири Константин Серов). Буэнос-Айресда очилган халқаро автомобиль салонида сўнгги андозалар асосида яратилган бир юз қирқта автомобиль намойиш этилмоқда.

Жаҳон автомобилсозлиги соҳасининг карвонбошилари — АҚШ, Буюк Британия, Италия, Германия, Франция, Жанубий Корея, Швеция ва Япония концернлари ўзларининг энг замонавий ишланмалари ва туркум машиналарини тақдим этишган. Машиналарнинг бу ерга қўйилган намуналарида унча катта бўлмаган учар ликопчаларга ўхшаш спорт автомобилларидан тортиб то ҳозирги автомобилларнинг бундан бир неча авлод илгари яратилган аниқ нусхалари бўйича тайёрланган машиналар кенг кўламда намойиш этилмоқда.

Ҳозирги автосалоннинг олтин медалини олиш учун бир йўла бешта машина: «Шевролет. 91—С 10 блазер», «Тоета 91 превиа», «Мерседес-бенц 91 560СС», «Хундай 91 успорт» ва «Альфа ромео 91 164 глд» машиналари даъвогарлик қилмоқда. Ҳакамларнинг иши ҳаммадан ҳам оғирроқ бўлади, чунки 120 минг квадрат метр майдонга жойлашган кўргазмадаги ана шу барча ажойиб машиналардан фақат битта, энг яхшисини танлаб олишга тўғри келади, — деди журналистлар билан учрашувда автосалон директори Диего Баракчини.

— Айни вақтда машиналарнинг қайси бирига афзаллик берилмасин, ундан биз ҳаммамиз — томошабинлар ҳам, мутахассислар ҳам ютамиз. Мутахассислар салондаги бир ойлик иш давомида жаҳон автомобилсозлиги илғор йўналишларини диққат билан ўрганадилар, бу соҳанинг янгиликлари билан танишадилар.

СИГАРЕТАЛАР СОТИШ ТАҚИҚЛАНДИ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС мухбири Владимир МОСТОВЕЦ). Нью-Йорк шаҳар кенгаши шаҳарнинг барча жамоат жойларида, шу жумладан, ресторанларда, театрларда, спорт комплексларида ва озиқ-овқат дўконларида сигареталар сотадиган автоматлар ўрнатишни тақиқловчи қонун лойиҳасини маъқуллади. Фақат айрим қаҳвахоналар, барлар ва меҳмонхоналар бундан мустасно қилинди.

Қонун лойиҳаси унга Нью-Йорк ҳокими Дэвид Динкинс имзо чекиши биланоқ қонунга айланади. Илгари ашаддий кашанда бўлган шаҳар ҳокими шаҳар кенгаши жорий этган тақиқни қўллаб-қувватлашини таъкидлади. Бундай тадбирлар қабул қилишдан мақсад — метро станцияларидан тортиб кичик тамаддихоналаргача барча гавжум жойларда ўрнатилган автоматлар тармоғи орқали болалар ва ўсмирлар тамаки маҳсулотларини назоратсиз сотиб олишларига барҳам беришдир.

Шу тариқа Нью-Йорк Америкадаги сигарета сотувчи автоматлар амалда бутунлай тугатиладиган дастлабки йирик шаҳар бўлади. Шу пайтга қадар АҚШдаги фақат иккита шаҳарда — Солт-Лейк-Сити билан Миннеаполисда шунга ўхшаш тақиқ жорий этилган эди.

СЎНГГИ СОАТДА

● ДАМАШҚ. Форс кўрфазидаги вазиятнинг кескинлашганлиги бу ерда Сурия, Миср ва Саудия Арабистони ташқи ишлар вазирлари ўртасида октябрь ойи охиридан буён ўтказилаётган иккинчи ёпиқ кенгашининг диққат-марказидадир.

Бу галги учрашув, Саудия Арабистони Ташқи ишлар вазирлиги бошлиғи шаҳзода Саид ал Файсалнинг айтишича, кўрфаз зонаси ва умуман араб дунёсидаги воқеалар ривожи борасида давом этаётган уч томонлама маслаҳатлашувлар доирасида ўтмоқда.

Миср Араб жумҳурияти ташқи ишлар вазири И. Абдул Мажиднинг журналистларга таъкидлашича, томонларнинг Форс кўрфазидаги можаро хусусидаги нуқтаи назарлари ўхшашдир.

● САН-ФРАНЦИСКО. Калифорнияда маҳаллий маъмурларни ва аҳолини катта зилзилалардан огоҳ этишга доир АҚШнинг дастлабки муфассал режаси қўллаб-қувватланди.

Фавқулодда хизматлар бошқармаси директори ўринбосари Ричард Эндрюснинг таъкидлашича, олимлар катта зилзилалардан дарак бериши мумкин бўлган кичик зилзилаларни тез таҳлил қилишларини такомиллаштириш ишлаб чиқилаётган олдиндан огоҳлантириш системасида ниҳоятда муҳим ўрин тутади. Катта фожиа юз бериши эҳтимолидан дарак берувчи ҳар бир кичик зилзиладан кейинги икки соат давомида зилзилашунослар тавсия бериб туришлари режалаштирилмоқда.

● ПАНАМА. Панаманинг қонун чиқарувчи ассамблеяси жума куни мамлакатда АҚШнинг тинчлик корпуси иш олиб бориши учун рухсат берувчи қарор қабул қилди. Деярли йигирма йил муқаддам генерал Омар Торрихоснинг буйруғига биноан бу ташкилот вакиллари Вашингтон фойдасига жосуслик қилаётганликда айбланиб, Панамадан чиқариб юборилган эди.

Қонун чиқарувчи ассамблеянинг бу галги қарори кўпчилик овоз билан қабул қилинди. Парламентнинг 27 аъзоси бу таклифни маъқуллади, 3 киши бетараф қолди ва Торрихос асос солган инқилобий-демократик партиянинг ассамблеядаги вакиллари бўлган олти нафар парламент аъзоси қарши чиқди. Парламентдаги оппозициячи фракция ўз нуқтаи назарини изоҳлаб, Америка махсус хизматлари тинчлик корпусидан ҳали ҳам жосуслик ва қўпорувчилик фаолиятини яширувчи «парда» сифатида фаол фойдаланиб келаётганлигини уқтирди. Инқилобий демократик партия вакилларининг фикрича, АҚШнинг ҳануз Панама ички ишларига аралашаётганига қарши чиқаётган жумҳурият сўл ватанпарвар кучлари унинг ана шундай объектларидан бирига айланади.

(ТАСС).

ЎПКА РАКИДАН НОБУД БЎЛАЁТГАНЛАР

ГАВАНА. (ТАСС мухбири Николай Паска). Ҳар йили 3 мингга яқин кубалик ўпка ракидан ўлмоқда. Чекиш натижасида келиб чиққан бу оғир касаллик бўйича Кубада жаҳон миқёсида энг юқори кўрсаткич қайд этилган. Куба онкология ва радиобиология илмгоҳининг мутахассиси Хильберто Флейтас шуни маълум қилди. У конгресслар саройида «Жарроҳлик—90» табобат анжумани очилишида сўзга чиқиб, хотин-қизлар айниқса тамакига ружу қилганликларини қайд этиб, улар бу соҳада кўпгина мамлакатлардаги ўз дугоналаридан ўзиб кетганлигини афсусланиб гапирди. Айни вақтда чекадиган эркаклар ва хотин-қизларнинг нисбати дунёда ўрта ҳисобда бешга бирни ташкил этади. Кубада эса ҳар уч чекувчининг биттаси аёлдир.

Энг аянчлиси шундаки, деб таъкидлади Хильберто Флейтас, кашандаларнинг кўпчилиги бундай одатнинг қанчалик зарар келтиришини тушунишни ҳам хоҳламаяптилар. Улар, масалан, «биз энди бола эмасмиз» деб шу иш билан нима сабабдан шуғулланаётганликларини тасдиқламоқчи бўладилар. Бироқ, ўпка раки касаллиги ҳаммадан ҳам кўпроқ 55—65 ёшларда бўлишини ва шу касалга дучор бўлган ҳар 100 кишининг 70 таси ўлишини уларга эслатиш ўринли бўлур эди.

Ёшлар орасида чекувчилар сони кўпаяётганлиги айниқса ташвиш туғдирмоқда, деб таъкидлади мутахассис. Сигарета чекаётганлар орасида фақат йигитларнигина эмас, кўпинча қизларни ҳам учратиш мумкин.

Атоқли рус ёзувчиси А. П. Чехов билимга эга бўлишнинг аҳамияти ҳақида гап кетганида: «Бизнинг ишимиз ўқиш ва ўқиш, имкони борича кўпроқ билимга эга бўлиш учун интилишдир, чунки жиддий ижтимоий йўналишлар билим бор ерда, инсониятнинг истиқбол бахти ҳам фақат билимдадир», — деган эди. Дарҳақиқат, билим қудратига тенг келадиган куч оламда йўқ. Ўжар табиатни инсонга хизмат қилдираётганлар ҳам, коинот сирларини очаётганлар ҳам олиму фузалолардир.

Чўлқуварлар юрти — Арнасой районидаги С. К. Тимошенко номли давлат хўжалигининг қўли қадоқ меҳнаткашлари улкан хирмон яратиб қўйиб, дам олиш пайти келганда китоб варақлашни яхши кўрадилар. Уч ярим мингдан зиёд бадиий, ижтимоий-сиёсий ва бошқа хилдаги адабиётга эга бўлган нурхона соҳибаси Холида Мансурова бу ерга ташриф буюрадиган 200 дан ортиқ китобхонга севимли асарини танлашда яқиндан ёрдам беради.

СУРАТДА: Х. Мансурова (ўртада) кутубхонанинг фаол қатнашчилари Гули Ажихонова ҳамда Назира Турсунова билан ўқиган асарлари юзасидан суҳбатлашмоқда.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

МАДАНИЯТ ХАБАРЛАРИ

ЯНГИ РЕЖАЛАР

К. С. Станиславский номли қорақалпоқ давлат мусиқали театри ўзининг 64-мавсумини Н. Муҳамединовнинг «Ажиниёз» операси билан бошлади. Жамоа халқ достони асосида «Ошиқ Ғариб» мусиқали асарини, С. Раҳманиновнинг «Алеко» операсини, шунингдек бир неча мусиқали асарларни саҳналаштиришни режалаштирмоқда.

— Лекин бу мусиқали саҳна асарлари бу йилги мавсумнинг асосини ташкил этади, деган гап эмас, — дейди театр директори, Қорақалпоғистон мухтор жумҳуриятида хизмат кўрсатган артист Б. Алланизов. — Қорақалпоғистан театр санъати мухлислари ҳозирдаёқ ҳамма севиб қолган «Темир хотин», «Умрбек ва тепакал», «Айвондаги нозлигим» драматик асарларини томоша қилишлари мумкин. Шекспирнинг «Юлий Цезарь» фожиаси устида иш бошлашга ҳозирлик кўраяпмиз. Уни Қорақалпоғистон халқ шоири И. Юсупов таржима қилган. Қорақалпоқ миллий эпоси асосида «Чорёр» драмасини ҳам саҳнага қўямиз.

ОМИЛКОР МУЗЕЙ

Хивадаги Ал Хоразмий уй-музейига тегишли хоналарнинг бирида ажойиб тикувчилик цехи иш бошлади. Бу ерда ҳаваскор артистлар, халқ оғзаки ижоди жамоалари, чолғу ансамбллари қатнашчилари учун либос тика бошладилар. Вилоят маданият уйи ва саройи, профессионал жамоалар ана шундай либосларга буюртмалар беришмоқда. Янги корхона Хива райони маданият бўлимининг ташаббуси билан барпо этилди.

Шовотдаги «Достон» фольклор-этнографик ансамбли билан Хивадаги «Олтин қўллар» халқ ансамбли жамоалари янги цехда тикилган дастлабки буюмларни — чўгирма телпаги, чарм этиклар, дўппилар, хотин-қизларнинг қўйлаклари ва тўй либосларини сотиб олишди.

Цех буюртмаларни тез ва соз бажариш учун барча зарур нарсалар билан жиҳозланган. Бу ерда ишлаётган усталар миллий кийим-кечакларни тикишга ўрганиш учун махсус таълим олдилар. Қадимий шаҳарнинг Хоразмнинг у ёки бу либосини сотиб олишни хоҳлаган саёҳатчилардан ҳам буюртмалар қабул қилинади. Бундай либосларнинг намуналаридан «Ичан-қалъа» музейларида кўриш мумкин.

«СУМАЛАК» ҲАММАГА МАНЗУР

Андижон шаҳар маданият уйи «Сумалак» фольклор рақс ансамбли Тожикистон бўйлаб гастрол сафаридан қайтиб келди. Ансамбль қатнашчилари Тожикистон пойтахти, Турсунзода ва Қўрғонтепа шаҳарлари аҳолисини ўз санъати билан таништирди, жумҳурият Шаҳритуз районидаги «Бешкент», «Ҳаваскор» давлат хўжаликлари, Ленин номли ва Карл Маркс номли жамоа хўжаликлари меҳнаткашлари ҳузурида концертлар беришди.

Ўзбек миллий рақслари, Шарқдаги бошқа халқларнинг хореографик миниатюралари ўз гўзаллиги, нафосати билан томошабинларни мафтун қилди. Андижонлик ансамбль жамоасини уйда ажойиб бир совға кўтарди. Ўзбекистон маданият вазирлигининг қарорига биноан халқ ижодиётини ривожлантиришда ва тарғиб этишдаги хизматлари учун унга «Халқ ансамбли» унвони берилди.

(ЎзТАГ).

ИНСОН, ИМОН, ЖАМИЯТ

ИЛТИМОСГА ҚОЛМАСИН КУНИНГ

Захаланган қалб, озор чеккан тана, дўсту ёр ва фарзандлари кўз ўнгида таҳқирга юз тутган тақдирлар ҳақида ёзарканмиз, бир иборани такрорлашдан чарчамаймиз: яқин ўтмишда йўл қўйилган хатолар такрорланмасин. Инсон қисматига бефарқ қараш оқибатида унинг ўзи ёки яқинларигагина эмас, давлатга, заҳматкаш ва қўли қадоқ халққа ҳам улкан зиён етказилди. Кишиларда адолатнинг барқарорлигига шубҳа туғилди. Қонунларимизнинг муқаддаслигига шак келтирилди. Бир сўз билан айтганда, разолат инсоний ҳиссту-йғулар мажмуасидан устивор бўлган дақиқаларда лоқайдлик қарсак чалди.

Ҳа, муҳтарам ўқувчи, биз яна топталган тақдирлар, аниқроғи «пахта иши» бўйича ноҳақ жабрланганлар ҳақида сўз юритмоқчимиз.

Ўзбекистон ССЖ Олий суди раисининг биринчи ўринбосари А. Полвонзоданинг айтишича, уларнинг сони уч мингтага яқин эмиш..

3.000 та... Айтишгагина осон рақам. Шунча оиланинг ўғирланган ҳаловати, кечакундуз худога нола қилган муштипар она, соғинч аламини уқмаган гўдаклар, ёстиқдошининг ноҳақлигига инонмаган аёл кечинмалари хусусида ўйланса, юқоридаги рақамларнинг қанчалар аянчли эканлигини чуқурроқ ҳис этгандек бўламиз.

Бугун Қашқадарё вилояти Чироқчи ноҳиясида оз эмас, кўп эмас — 93 та шундай жабрдийда борлиги аниқланди... Уларга давлат томонидан 250 минг сўмга яқин товон тўланиши кутилмоқда...

Толмас Тиллаев ҳам ана шуларнинг бири. У 1974-84 йиллар мобайнида ноҳия партия комитетининг биринчи котиби лавозимида ишлаган. Асли — ҳуқуқшунос. Прокуратура соҳасида 15 йиллик меҳнат стажига эга. Оиласи, 6 та фарзанди бор. Аёли — Зулайхо Тиллаева муаллима.

Ихтиёримиздаги ўнлаб ҳужжатлар билан танишар эканмиз, у ҳам гдлянчилар хуружининг қурбони бўлганини кўрамиз. Адолатсизлик, сохта кўргазмалар, минглаб бегуноҳларни сўроққа тутиш ўшанда ҳуқуқ «посбон»лари таомилига айланганди. Маълумки, ўша зотлар ўз мақсадларига эришиш, ҳукмдорлари талабининг ижобати учун ҳар қандай йўлдан қайтмадилар. Инсоний тушунчалар унутилди. Сохта гувоҳлар «ясаш» усулига зўр берилди. Қийноқ, азоблар маккор мақсадга эришишнинг қулай йўлига айланди.

Шикоятчи тақдим этган ҳужжатларни варақлаяпман-у ўйга толаман. Ўқувчи ҳукмига уларнинг қай биридан мисоллар келтирай?!

1990 йил 17 январь куни Ўзбекистон ССЖ Олий судига судланган Т. Тиллаев томонидан юборилган шикоят хатнинг сўнгги қисмида шундай сатрлар учрайди: «...акс ҳолда умримнинг охиригача курашавераман, адолат тантана қилмагунча тинчимайман, халқнинг бахти, равнақи учун меҳнат қилиб оқибатда номимнинг булғанишига, болаларим — барча оила аъзоларимга отаси нопок экан, деган ном қолдиришни истамайман...».

Ҳа, чиндан ҳам тақдир деганлари биргина истак туфайли ўзгармас экан. Инсон ўз қисматининг чигал ва бир-бирига боғлиқ муносабатлар заминига қурилганини ҳар доим ҳам англаб етавермайди. Қисмат хусусида бежиз сўз очмадим. Т. Тиллаев битган ўша мактубдаги жумлаларга эътибор беринг: «...Ички ишлар вазирлиги тергов бошқармаси бошлиғининг ўша пайтдаги муовини Абдулҳақов (!) мени қамоққа олган заҳоти Қарши қамоқхонасида эмас, ИИВ ертўласида, рецидевистлар ихтиёрида қолдирди. Бундан ўн йил илгари вилоят партия комитетида (бўлим мудири бўлиб) ишлаганимда қабул қилмаганлигимни эслатди. У ерда чеккан азобларимни, аянчли жиноятчиларнинг менга нисбатан муносабатини биргина мен, Абдулҳақов ва ўша «ёллан-ган»лар билади, холос. У кунларни душманимга ҳам раво кўрмасдим...».

Далилларга эътибор беринг. Терговчилар икки йил давомида Толмас Тиллаев иши бўйича 90 томдан иборат ҳужжат йиғдилар. Икки минг гувоҳ сўроқ берди. Жиноят кодексларининг 119-, 149-, 17—149-, 17—152-, 17—153-, 210-бандлари бўйича иш судга юборилди... Бу жараён 1986 йилнинг февралигача кўрилди.

— Суд жараёнида қўрқув, ишончсизлик руҳи яққол сезиларди, — дейди Т. Тиллаев. — Ноҳақликни билсалар-да, ҳакамлар «юқори»дан чўчирдилар. Бироқ адолатсизлик бироз бўлса-да чекинди. Қайта тергов давомида (ўша терговчилар қўли билан!) оғир саналган жиноятлар ўз исботини топмади. Ўзбекистон Жиноят процессуал кодексининг 149, 17—149-бандлари бўйича тўрт йил қамоқ жазосига ҳукм этилдим. Судда сўралган икки минг гувоҳдан 202 таси қатнашди. 190 киши менинг ўтмиш фаолиятимга ижобий баҳо берган бўлса, 12 гувоҳ салбий муносабат билдирди. Орадан кўп ўтмай улар ҳам ўз кўргазмаларининг зўрлаш оқибати эканини тан олдилар. Ижобий гувоҳлик берган 1988 киши фикрининг терговчилар томонидан қоғозга туширилмагани ўз таъсирини кўрсатди...

Т. Тиллаев ССЖИ Бош прокурори Н. Я. Сухарев номига йўллаган мактубида уни 1983 йил пахта мавсумида рўй берган қўшиб ёзишларда айблашаётганини таъкидлайди.

— Ваҳоланки, мен, — дейди у, — ўша йилнинг айни терим авжга чиққан октябрь, ноябрь ва декабрь ойларида касалхонада даволанганман, икки марта операция қилинганман...—У касалхонадан 20 декабрь куни — пахта мавсумига нуқта қўйилганида чиққанини таъкидлайди. Афсуски, тергов давомида «айбдор» даъволари етарлича текширилмади. Прокурор рухсатисиз ўтказилган илк тинтув давомида унинг уйидан бор-йўғи 290 сўм пул топилган. Ва бу сумма тергов протоколларида қайд этилади. Етти жондан иборат оиланинг эртанги куни қандай кечиши хусусида ўйлаб ҳам кўрилмади. Бундан ташқари тинтув ўтказилганлиги тўғрисидаги протоколларда Тиллаев хонадонидан совуқ қурол, яъни қилич топилгани қайд этилади. Аммо унинг қаердан ва қандай ҳолатда келиб қолгани суриштирилмаган.

Т. Тиллаевнинг таъкидлашича, ноҳияда ижодий сафарда бўлган Воронеж хор гуруҳи артистларининг томошасида у район раҳбари сифатида меҳмонларга аҳоли номидан миннатдорчилик билдириб миллий кийимбошлар тақдим этган. Воронежликлар ҳам ўз навбатида концертларда қўлланилаётган мавжуд 40 та қиличнинг бирини ва иккита мусиқа ёзилган пластинкани раҳбарга (томошабинлар кўз ўнгида!) совғага берганлар. Буюмларга дастхатлар битилган. Афсуски, ҳуқуқшунослар бундай далилларга эътиборсизлик билан қарадилар. Бир сўз билан айтганда, совғадан Т. Тиллаевнинг ўзига нисбатан совуқ қурол сифатида унумли фойдаланилади. Жабрдийданинг талаби эътиборсиз қолаверди ва бу лоқайдлик одил суд жараёнида ҳам ҳукмронлик қилди. Шу ўринда машҳур инглиз ёзувчиси Ф. Бэконнинг қуйидаги сўзлари ёдга тушади: «Биргина ноҳақ ҳукм айрим шахслар қилган кўпгина жиноятлардан кўра оғирроқ кулфат келтиради; айрим шахслар фақат ирмоқларни, фақат унда-бунда учраган жилғаларни булғатса, ноҳақ судья эса обиҳаёт булоғини булғайди...».

Биз юқорида уч минг кишининг ноҳақ жабрланганлиги хусусида сўзладик. Инглиз ёзувчиси ўгитларида тилга олинган «кулфат» сўзининг ана шу рақамлардаги таъсири бугун яққолроқ кўринмоқда. Ҳар икки томонни тингламай туриб ҳукм чиқариш оқибатида улкан талофатлар кўрилди.

Ҳукуматимиз ана шундай «емаган сомсага пул тўлаган»лар учун минг-минглаб маблағларини сарфламоқда. Лекин топталганлар маънавий дунёсига етказилган зарарни қоплаш мумкинмикан?

Т. Тиллаев кўзларида ёш қалқиди. Қўлида Жумҳурият Олий судининг оқлов қоғози. Қимматга тушган бир парча қоғоз... Гўё у адолат тантанасининг байроғига ўхшайди. Ҳуқуқшунос ҳамсуҳбатимиз шу кунларга етгунча «юқори»нинг марҳаматига кўз тиккан ўнлаб терговчилар билан курашди. Қамоқхоналар азобини тортди. Зўрлик, юлғичликни касб этганлар билан юзма-юз бўлди. Йиллар армонга, ўтмиш эса зулматга банди этилган кунларни бошидан кечирди.

Хўш, Т. Тиллаев ўша кунларни унута олармикан? Йўқ, албатта!

Жазосини олган жиноятчи — бошқа муттаҳамлар учун намуна; ноҳақ қораланган инсон эса барча ҳалол кишиларнинг виждонига отилган тошдир, дейишади. Ҳақ гап. Бугун биз «пахта иши» номи билан отилган қора тошлар зарбини унутганимизча йўқ.

Тўғри, биз Т. Тиллаевни «фаришта» даражасига кўтариш ниятидан йироқмиз. Балки у ҳаётда, 37 йиллик меҳнат фаолиятида камчиликларга йўл қўйгандир. Беайб парвардигор, дейдилар. Бугун уни одил суд оқлаб, ҳаракатларида жиноят аломатлари йўқлигини исботлади. Бу эса энг муҳими.

Шу ўринда жумҳуриятнинг собиқ прокурори А. Бутурлиннинг «Известия» газетаси мухбирига берган жавобларини эслайлик. «Иттифоқ прокуратурасининг тергов гуруҳлари республикада кўп(!) ижобий ишлар билан бир қаторда, айрим ҳолларда, афсуски, СССР Бош прокурори ҳузуридан алоҳида муҳим ишлар бўйича терговчилар Т. Х. Гдлян ва Н. В. Иванов бошчилигидаги гуруҳ қонунчилик принципларидан чекиниш, терговни нотўғри методлар билан олиб боришга йўл қўймоқда» («Известия» 1989 йил 22 май сонидан).

Анчагина юмшоқ бўлса-да, ҳақиқатга яқин фикр. Нотўғри усуллар... Натижага эришиш учун қўлланилган бу ҳаракатлар ўзбек халқига қимматга тушди. Ўрмонга ўт кетса ҳўлу қуруқ баробар ёнади, дейдилар. Бугун эса жизғанак бўлган ниҳолларни излаш билан оворамиз. Уларнинг қанчалиги номаълум. Лекин бир нарса аён. Ноҳақ жабрланган ҳар бир шахс оқланмоғи лозим. Ана шундагина кўнгиллар таскин топади. Бу билан ҳуқуқий давлат қурилиши йўлидаги уринишларимизни мустаҳкамлабгина қолмай, эл-юрт, ўтмиш ва ёрқин келажак олдидаги инсоний бурчимизни ҳам адо этган бўламиз.

Т. Тиллаев билан суҳбатлашганимизда у иттифоқ ва жумҳуриятнинг турли идораларга 284 маротаба мактуб битганини эслайди. Мақолага нуқта қўярканмиз токи 285-сўров, илтимос битилмасин дегимиз келади.

М. АБДУРАҲМОНОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

ТАҲРИРИЯТДАН: «Пахта иши» тамғаси билан элимиз бошини хам қилган кулфат оқибатлари қимматга тушди. Айрим нопок кимсалар қаторида кўплаб бегуноҳ кишилар ҳам жиноий жавобгарликка тортилдилар. Ноҳақлик ишончсизликка йўл очди. Бир сўз билан айтганда, ўрмонга ўт кетганда ҳўлу қуруқ баробар ёнди. Шукрким юқоридаги хатолар тан олиниб ноҳақ жабрланганлар оқланмоқдалар.

Бу хайрли иш Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши қошида тузилган махсус комиссия ва жумҳурият Олий судининг ташаббуси билан амалга оширилмоқда. Яқинда Олий суд раёсатининг кўчма ҳайъати Қашқадарё вилоятида бўлиб, тўқсон учта ишни қайтадан кўриб чиқди. Жабрдийдаларнинг катта қисми тўла оқланиб, қолганларига енгилликлар берилди.

СПОРТ ахбороти

ФУТБОЛ

Маълумки, УЕФА совринн учун мусобақаларда Одессанинг «Черноморец» командаси Франциянинг «Монако» клуби билан икки бор учрашди. Биринчи баҳс мамлакатимизда ўтказилиб, 0:0 ҳисобида дуранг бўлганди. Жавоб учрашувида эса француз футболчиларининг омади келди. Улар 1:0 ҳисобида ғалабага эришдилар.

Навбатдаги босқич учрашувлари тугаши билан қуръа ташланиб, келгусида ўзаро куч синашадиган жуфтликлар аниқланди. Совет ва француз клублари УЕФА соврини учун баҳсларда яна учрашадиган бўлдилар. Масалан, нимчорак мусобақаларида «Монако» клуби Москва торпедочилари билан ғолиблик учун курашади.

Эслатиб ўтамиз: биринчи учрашув 28 ноябрда ўтказилади. Шу куни торпедочилар рақибларини ўз майдонларида қабул қиладилар.

Такрорий учрашув 12 декабрда бўлиб ўтади. Совет футболчилари Францияга меҳмон бўлиб боришади. Ғолиб команда ана шу икки учрашувдан сўнг аниқланади.

Шуни алоҳида таъкидлаш кераки, бундан кейинги учрашувлардаги ҳар бир рақиб кучли саналади. Келгуси босқичга йўлланма олган «Интер» (Италия), «Партизан» (Югославия), «Бордо» (Франция), «Андерлехт» (Бельгия), «Спортинг» (Португалия), «Кельн» (Германия) клублари ана шулар жумласидандир.

* * *

Ўтиш мусобақасининг иштирокчилари «Ротор» (Волгоград) ва «Локомотив» (Москва) командалари ўртасида дастлабки учрашув ўтказилди. Пойтахт футболчилари рақибларини ўз майдонларида қабул қилдилар. Қизғин кураш остида ўтган бу учрашувда «Локомотив» командаси 3:1 ҳисобида ғалаба қозонди.

Такрорий учрашув 17 ноябрда Волгоградда ўтказилади. Унда «Локомотив» дуранг ўйнаса бас, олий даврага йўлланма олади. «Ротор» эса бундай ҳуқуққа эга бўлиш учун рақибларини ҳеч бўлмаганда 2:0 ҳисобида мағлубиятга учратиши лозим.

ХОККЕЙ

Мамлакат биринчилигида навбатдаги тур учрашувлари ўтказилди. Биринчи ўринда бораётган Москва динамочилари Челябинскнинг «Трактор» командасини ўз майдонларида қабул қилдилар. Меҳмонлар биринчи учрашувда пешқадамларни 6:1 ҳисобида енгишган эди. Бу сафар пойтахт хоккейчилари ҳужумкор ўйин кўрсатиб, меҳмонлар дарвозасига жавобсиз еттита шайба киритдилар. Бу ғалабадан сўнг динамочилар жамғармасидаги очколар 33 тага етди. Улар рақиблари билан орадаги фарқни тўрт очкога узайтириб олдилар.

Бошқа учрашувлар натижаси: «Торпедо» (Нижний Новгород) — «Этил» (Қозон) — 1:0, «Химик» (Воскресенск) — «АСК» (Ленинград) — 6:3, МАСК — «Спартак» (Москва) — 3:3, «Динамо» (Минск) — «Автомобилист» (Свердловск) — 2:1.

* * *

Братислава шаҳрида СССР ва Чехословакия ёшлар терма командалари ўртасида ўтказилган ўртоқлик учрашуви хоккейчиларимизнинг ғалабаси билан тугади. Улар рақибларини 7:2 ҳисобида енгдилар. Шайбаларни СССР терма командасидан Ковалёв, Чербаев (иккитадан), Николишин, Грачев, Тарасов киритди.

Муҳаррир вазифасини бажарувчи
Н. ЕҚУБОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ССЖИ ВАЗИРЛАР КЕНГАШИ ОЗИҚ-ОВҚАТ МАҲСУЛОТЛАРИ ВА ХАРИД ДАВЛАТ КОМИССИЯСИ

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ НИШОНДОРИ ТОШКЕНТ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ОЛИЙ БИЛИМГОҲИ

1991—1992 ўқув йили учун

қуйидаги ихтисосликлар бўйича

сиртқи бўлимга

ТАЛАБАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Агрокимё ва тупроқшунослик, агрономия, мева-сабзавотчилик ва узумчилик, ўсимликларни ҳимоя қилиш, ипакчилик, ҳайвоншунослик, ўрмон ва боғ-кўкаламзорлаштириш хўжаликлари, агросаноат тармоқларини бошқариш ва унинг иқтисоди, қишлоқ хўжалигида ҳисобхона ҳисоб-китоби, назорат ва хўжалик фаолиятининг таҳлили.

Сиртқи таълимга турар жойи олий ўқув юртига яқин бўлган, тугалланган ўрта маълумотли, қишлоқ хўжалигида ва қишлоқ хўжалиги билан боғлиқ корхоналар ва ташкилотларда ишлаётганлар ёши чекланмаган ҳолда қабул қилинади.

Олий билимгоҳга қабул қилиш тўғрисидаги ариза қуйидаги ҳужжатлар билан 1990 йилнинг 1 декабридан 1991 йилнинг 15 январигача қабул қилинади: ўрта маълумоти ҳақидаги ҳужжат (асл нусҳаси), 3х4 см. катталикдаги олти дона фотосурат, 086/У андозадаги тиббий маълумотнома, иш жойидан корхона, ташкилот ёки муассаса муҳри билан тасдиқланган ва берилган санаси кўрсатилган тавсифнома, меҳнат дафтарчасидан маъмурият томонидан тасдиқланган кўчирма. Паспорт, ҳарбий билетни (чақириқ гувоҳномасини) олий билимгоҳга кирувчи шахсан ўзи кўрсатади.

Ҳамма кўрсатилган мутахассисликлар бўйича кириш имтиҳонлари ва ўқиш ўзбек ҳамда рус тилларида олиб борилади.

Кирувчилар қуйидаги фанлардан имтиҳон топширадилар:

Агрокимё ва тупроқшунослик, агрономия, мева сабзавотчилик ва узумчилик, ўсимликларни ҳимоя қилиш, ипакчилик ва ҳайвоншунослик мутахассисларини танлаганлар: КИМЁДАН (ёзма), **БИОЛОГИЯДАН** (оғзаки), **ўзбек** (рус) **ТИЛИ ВА АДАБИЁТИДАН** (ёзма).

Агросаноат комплекси тармоқларини бошқариш ва унинг иқтисоди, қишлоқ хўжалигида ҳисобхона ҳисоб-китоби, назорат ва хўжалик фаолиятининг таҳлили, ўрмон ва боғ-кўкаламзорлаштириш хўжаликлари мутахассисликларини танлаганлар: МАТЕМАТИКА (ёзма), **БИОЛОГИЯ** (оғзаки), **ЎЗБЕК ЁКИ РУС АДАБИЁТИДАН** (ёзма).

Ўрта мактабни олтин (кумуш) медаль билан тамомлаб, танлаган мутахассислиги бўйича бир йилдан ортиқ ишлаётганлар, Совет Армияси сафидан бўшатилганлар ҳамда ўрта махсус ўқув юртларини, ўрта ҳунар-техника билим юртларини имтиёзли диплом билан тамомлаб, олган мутахассислиги бўйича ўқишни давом эттирувчилар бир фандан имтиҳон топширадилар: ўрмон ва боғ-кўкаламзорлаштириш хўжаликлари, агросаноат комплекси тармоқларини бошқариш ва унинг иқтисоди, қишлоқ хўжалигида ҳисобхона ҳисоб-китоби, назорат ва хўжалик фаолиятининг таҳлили мутахассисликларини танлаганлар: — МАТЕМАТИКА (ёзма), **ҳайвоншунослик ва агрономия мутахассисликларини танлаганлар — КИМЁДАН** (ёзма) **имтиҳон топширадилар.**

Бу фанлардан «аъло» баҳо олган абитуриентлар бошқа имтиҳонлардан озод қилинадилар, «тўрт» ёки «уч» баҳо олган тақдирда қолган имтиҳонларни ҳам топширадилар.

Ўрта махсус ўқув юртларини, ўрта ҳунар-техника билим юртларини битириб, танлаган мутахассисликлар бўйича бир йилдан ортиқ ишлаётганлар имтиҳонларсиз, суҳбат натижаси бўйича қабул қилинадилар.

Суҳбат 1 декабрдан 10 январгача ўтказилади, суҳбатдан ўта олмаганлар умумий асосда имтиҳон топширишлари мумкин.

Кириш имтиҳонларидан олинган баҳоларнинг умумий йиғиндиси бўйича танлов ўтказилади.

Кириш имтиҳонлари 16 январдан 1 февралгача топширилади. Кириш имтиҳонларидан ижобий баҳо олган қуйидаги абитуриентлар олий билимгоҳга танловсиз қабул қилинадилар:

— ҳарбий хизматни ўтаб, заҳирага бўшатилган ва давлат имтиёзларидан фойдаланиш ҳуқуқига эга бўлганлар:

— болалар уйлари ва мактаб-интернатларида тарбияланган ота-онасиз ёшлар.

Таҳсил беришга кетадиган харажатларни қисман тўлаш ҳақидаги шартномага эга бўлган ва танловдан ўта олмаган шахслар режадан ташқари тарзда қабул қилинадилар.

Олий билимгоҳга кирувчиларга кириш имтиҳонларини топшириш учун иш жойидан иш ҳақи сақланмаган ҳолда 15 кун ҳисобида (олий билимгоҳга келиб кетиш вақти бу ҳисобга кирмайди) қўшимча таътил берилади.

Олий билимгоҳ манзилгоҳи: 700183, Тошкент шаҳри, Тошкент қишлоқ хўжалиги олий билимгоҳи (19, 491, 112, 83, 96, 165, 156, 167-автобуслар; 10, 15, 28, 152, 153-маршрутли таксиларнинг «Қишлоқ хўжалиги олий билимгоҳи» бекати).

ДИҚҚАТ!

«САМАРКАНДФИЛЬМ» БИРЛАШМАСИ КЕНГ МИҚЁСДАГИ «ТЕМУРЛАНГ» ТАРИХИЙ САҲНА АСАРИ УСТИДА ИШ БОШЛАЙДИ

ШУ МУНОСАБАТ БИЛАН СУРАТГА ОЛИШ ГУРУҲИ КЕЛИШИЛГАН БАҲОЛАРДА НАҚД ПУЛГА АҲОЛИДАН КЎҲНА МИЛЛИЙ БУЮМЛАРДАН: металл ва ёғоч идишлар, қошиқлар, пичоқлар, ханжарлар, найзалар, қумғонлар, тамакидонлар, лаганлар, чойнаклар, қозонлар, пиёлалар, косалар, билакузуклар, тақинчоқлар ва бошқа зеб-зийнатлар, газмоллар, кийим-кечаклар, пойабзал, хочлар ва ҳоказоларни сотиб олади.

Россиядаги эпизодларни суратга олиш учун суратга олиш гуруҳи шунингдек, рус халқи кенг кундалик рўзғор буюмлари, идиш-товоқлар, мебель, портсигарлар, кўзгулар, пичоқлар, ханжарлар, найзалар, тангалар, санамлар, хочлар ва ҳоказоларни сотиб олади.

34-52-61, 34-53-94, 34-40-51 телефонлари бўйича соат 9 дан 19 гача телефон қилинсин.

Яхшининг хосияти

ҚИЗЧА ҚУТҚАРИЛДИ

Катта Фарғона канали қирғоғига бориб қолган Дилноза сувга энгашди-ю сирғалиб кетди. Унинг овозини сўқмоқ йўлда бораётган милиция кичик сержанти Т. Назаров эшитиб қолди. У тез келиб, ўзини сувга отди. Бу пайтда Дилноза 300 метрлар чамаси олисга бориб қолганди. Йигит чаққон сузиб, қизчага етиб олди ва уни кўтарганича қирғоққа чиқди. Дилноза беҳол эди.

Тожимирза аввал қизчанинг қўл-оёқлари, бўйинларини эҳтиёткорлик билан ишқалади. Сўнгра бошини пастга қилиб, ичига кетган сувни туширди. Бирин-кетин одамлар кўпайиб, «тез ёрдам» чақирилди. Кўп ўтмай Дилноза ўзига келди.

Қизчанинг отаси Олимжон Раҳимов, онаси Ҳамрохон Раҳимова Тожимирзага самимий миннатдорчилик билдирдилар.

Тожимирза Назаров Чортоқ ноҳия ички ишлар бўлимининг соқчилик бўлинмасида оддий ходим бўлиб ишлайди. КПСС аъзоси. У ўзининг ҳалоллиги, меҳнатсеварлиги билан ҳамкасблари орасида катта обрў қозонган.

Ички ишлар бўлими раҳбарияти Т. Назаров жасоратини қимматбаҳо совға билан тақдирлади.

Ж. РАҲИМОВ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»— «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41, Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 33-54-33. 32-56-36, Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Д. — 28610.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12